

UUDISED

Eksportijaid vaevavad pseudoprobleemid

Tegelik eksportijate komistuskivi on liiga vähene oskus teistest eristuda. ►12-13

Enel tutvustas moodsat kivisöetehnoloogiat

Euroopa Komisjon korraldas majandusajakirjanikele väljasõidu Itaalia energiafirmasse Enel. ►20-21

Andrus Ansip: mina valetanud ei ole

Peaminister ei pea ennast seoses rahastamiskandaaliga valetajaks, valevorst on ikka Meikar. ►8-9

PUHKEPÄEV

Prantsuse kultuur vallutab Eesti

Festival Accord pakub kuu aja jooksul hulga prantsuse muusikat, filme, fotograafiat ja teatrit ning kaasamõtlemiseks konverentse. ►2

KOLUMN

Juhan Parts pole kunagi ettevõtluses kätt proovinud, kuid pajatab ladusasti ärimudelitest

ACE Logistics Group ASi nõukogu esimehe Karli Lamboti hinnangul ei vääri Parts majandusministri kohta. ►18

UUS JUHT

Eesmärk päästa Estonian Air

Estonian Airi uus juht **JAN OLOF PALMÉR** kirjeldab ennast kui meeskonnamängijat, kes lihtsalt ei anna alla. Lähiajal esitab ta riigile kava, mis sisaldab ilmselt raskeid otsuseid, ka personali koondamist. Pankrot kõne alla ei tule, kinnitab Palmér. ►10

Äripäev

Nädalavaetus

Reede, 2. november 2012
nr 201 (4623) 2,50 eurot

↓ EUR/USD
1,2975

↑ USD/EUR
0,7707

↑ EUR/SEK
8,6398

↑ NordPool
36,88

↓ Euribor
0,387%

LUUBIAL

Pettunud investor süüdistab Swedi

► Viis aastat tagasi ostsid eestlased suure õhinaga Bank of Georgia aktsiaid. Saadi aga valus õppetund ja üks investoritest on lubanud Swedbanki toimunu pärast kohtusse anda. ►4-7

NÄDALA TEGIJA

Armin Karu

teab, mis on kuld väärt

Kasiinofirma Olympic EG suuromanik Armin Karu võib oma ettevõtet vabalt võrrelda mõne riigi keskpangaga. Näiteks Eesti omaga. Õigupoolest võib ta Eesti Pangale isegi ülevalt alla vaadata, sest Äripäeva arvutuste järgi peaks Olympicul olema paarkümmend kilo roh-

kem kulda kui Eesti Pangal. Ja kuld on ka üks põhjus, miks Olympic demonstreeris äsja rõõmustavaid majandustulemusi, kulla hind on ju tõusnud. Teine põnev uudis Olympicult on seotud laienemisega Itaaliasse. Hasartmänge harrastati juba Vana-Roomas, nii et tegu võib olla hea otsusega.

RÕÕMUSTAB

Lohe üks pea raiuti maha. Maksuamet sulges OÜ Soldina Õlibaas kütuse aktsiisilao. Möödunud aastal kirjeldas Äripäev Soldinas toimunud kahtlast skeemi, millega oli seotud Marko Kalev. Eelmisel nädalal teatas maksuamet, et on avastanud ulatusliku maksupettuse. Sellega seoses vahistati ka Kalev. On aga teadmata, kelle kätte riigilt välja petetud maksusummad liikusid. Kahtluse kohaselt peteti ainuüksi kolme kuuga välja 1,3 miljonit eurot käibemaksu. Raske uskuda, et sellist rahamasinat suudavad allilmaliidrid rahulikult pealt vaadata.

Rekordkuu. Eelmise aastaga võrreldes oli septembris töötlevas tööstuses kasv 9%. Viimati kasvas tööstustoodangu müük jaanuaris. On üllatav, et maailmamajanduse aeglustumise ajal on ekspordile orienteeritud Eesti töötlev tööstus nii heas seisus.

KURVASTAB

Estonian Air kahjum paisub. Sel nädalal lennufirma juhi ametist vabastatud Tero Taskila palkamine meenutab lugusid maadeavastajatest, kes pakkusid kulla vastu läikivaid klaaspärleid ja peeglitükke. Kahjuks oli majandusminister Juhan Parts seekord pärismaalase rollis. On märkimisväärne, et Taskila vallandamine ja suur kahjuminumber võttis jututuju Partsile Taskila palkamise idee pähe istutanud Joakim Heleniuselt.

Kohtuotsus nagu lotovõit. Otsus tunnistada ärimees Toomas Tool turumanipulatsioonis süüdi tekitab hämmeldust, sest ringkonnakohus on kõnealust kaasust arutanud erinevates kohtukoosseisudes kokku kolm korda ning kahel esimesel korral on Tool ja Kirber õigeks mõistetud. On arusaadav, et karistuse suurust määrates võivad otsused olla erinevad. Arusaamatu on aga see, kuidas ühes kohtuastmes võib kohtunike koosseisust tulenevalt tulla üksteisele risti vastupidiseid otsuseid. Kohtuvaidlus ei tohiks olla lotomäng.

Kesta vahetav aiafirma. Aia- ja väravafirma Fagel on aastate jooksul kasutanud skeemi, kus võlgades firmal vahetatakse nimi ning see liigub tankistidele. Samal ajal tekib kõrvale uus juriidiline keha, mis saab endale Fageli nime ning tootmine ja müük jätkub juba võlgadeta. Selline skeemitamine vihastab konkurente, sest nemad peavad hangetel pakku mist tehes arvestama ka riigimaksude tasumisega.

PÄEVA TSITAAT

„Inimesed võiksid ühes asjas olla päris veendunud – valitsus Estonian Airi pankrotti ei lase. Inimesed ei pea kartma, kas Estonian Airiga lennates kusagilt koju saab, seda ei juhtu. Eesti riik ei jäta oma kodanikke ilma peale, nagu lennufirmadega on juhtunud.“

peaminister Andrus Ansip

PÄEVA FAKT

65,2

MILJONIT EURO on võrguettevõtja Elektrilevi selle aasta üheksa kuuga elektrivõrku investeerinud. Selle raha eest ehitati muu hulgas 1157 kilomeetrit elektriliine ja 473 alajaama.

TÄPSUSTUS

Eilsesse Äripäeva artiklisse “Estonian Air lendab kuristiku poole” lipsas sisse ebatäpsus. Edaspidi ei kavatse ettevõtte teenindada mitte 19, vaid 9–11 sihtkohta.

LAUPÄEVAL

Mida arvab Reformierakonna rahastamis-kandaalist Urmas Sõorumaa?

LOE ÄRIPÄEVA ONLINEST

ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA

JUHTKIRI

Läkitagem Erkki Raasuke riigitalle rookima

Tänavu märtsi alguses sai Erkki Raasukesest majandusminister Juhan Partsi nõunik ja ta ei jäänud niisama tooli soojendama. Tero Taskila lah-

kumine Estonian Airi juhi kohalt ning pool aastat varem korra majjalöömine maanteeametis iseloomustavad hästi Raasukese jõulist ja otsekohest tegutsemist.

Äripäeva hinnangul on veel terve rida asutusi, mille kallale tasub Raasuke saata. Esmajärgjekorras tuleb ette võtta Ettevõtjluse Arendamise Sihtasutus (EAS). Aastaid seadusi eirates ettevõtjatele raha jaganud EAS on nüüd hädas neile samadele ettevõtjatele sobivate lahenduste leidmisega, välistamaks olukorda, et firmad peavad saadud raha tagasi maksma.

Kolmapäeval erakorralisele nõupidamisele kogunenud EASi juhtkond suutis mingi lahenduse leida ebaseaduslikult jagatud 1,8 miljonile eurole, kokku on problemaatilisi toetusi aga 8,5 miljoni euro jagu.

Pragmaatilise meelega Raasuke vaataks kogu toetuste jagamise süsteemi terava pilguga üle ja lahendaks selle olukorra ilmselt paari kuuga: just nii palju on tal siiamani aega kulunud ühe asutuse tulemuslikuks korras-tamiseks.

Reform oleks huvitav väljakutse. Kui EASis kord majas, tasub Raasukesel kiigata Muuga konteinerterminali ehitusega riigikontrolli kriitikatule alla sattunud Tallinna Sadamasse. Riigikontroll tegi augustis Põhja ringkonnaprokuratuurile kuriteoteate, milles viitab Tallinna Sadama võimalikule riigi raha raiskamisele ja 2,4 miljoni euro eest riigiettevõttele kahju tekitamisele. Tõsi, sadama juhtkonna tellitud analüüs ei leidnud küll endal mingit süüd ja näitas hoopis näpuga riigikontrolli kehva töö peale.

Ja ärgem unustagem valitsevat Reformiera-

„

Riigisüsteemi on vaja palju rohkem selliseid juhte nagu Erkki Raasuke.

konda, mille raamatupidamise ja juhtimistavade ülevaatamine oleks Raasukele kindlasti tõeliselt huvitav ning loominguiline väljakutse.

Raasuke siin oleks rohkem vaja. Sarkasmi kõrvale jättes – riigisüsteemi on vaja palju rohkem selliseid juhte nagu Erkki Raasuke. Selliseid, keda poliitilised mängud ei huvita ja kes on piisavalt jõukad, et mitte kiusatusse sattuda.

Erasektorist tulnud tippjuhina on Raasuke eesmärgile keskendunud, ei demagoogitse ega vahuta niisama. Hea oli vaadata teda esinemas Estonian Airi pressikonverentsil, kus ta konkreetselt ja ilustamata rääkis ettevõtte kehvast seisust.

“Mul on praegu selline võimalus ja aeg, et ma saan toimetada ja anda oma panust nii, et ma teen seda suuresti hea tahte baasil,” ütles Raasuke märtsis Äripäevale intervjuud andes. 2011. aasta augustis Swedbankist lahkunud mehel on tänu kuldsele käepigistusele võimalik suuresti heast tahtest ja uudishimust riigisektoris toimetada 2013. aasta augustini, sest kaks aastat ei tohi ta konkurentide juures töötada.

Ka Partsi tooli võiks kõigutada. Kuna suure tõenäosusega ootavad Raasukest selle tähtaja kukkumisel juba mitmed magusad pakkumised erasektorist, tuleks riigijuhtidel seni Raasuke kogemust maksimaalselt ära kasutada. Kui nood riigiisad muidugi ei karda enda jalgealuse hõredaskulumist.

Näiteks võiks Raasuke pilgu peale heita ka neile põlvkivikatelde ehitamise lepingutele, mis majandusminister Juhan Partsi tooli kõigutavad. Kas on tegu tarbetult võetud liialt suurte kohustustega või mitte, seda peaks üks endine pankur suutma kiiresti ja täpselt hinnata.

”
KUI VALMISTAD
LINNULIHAST,
VALI RANNAMÕISA!

Olen juba väiksest peale suur kokandushuviline ning eelistan alati isevalmistatud toitu. Nüüd, kui olen väikese poja ema, valin eriti hoolikalt, milliseid tooraineid oma söögitegemises kasutan. Pean oluliseks värsket ja kvaliteetset toorainet!

Ragne Värk, linnuliha blogija

10

RANNAMÕISA
LINNULIHA EKSPERT

Vaata ka facebook/Rannamõisa-Linnuliha

Palju häid retsepte linnulihast leiad www.linnuliha.ee

PETTUNUD

Investor ähvardab Swedbanki kohtuga

Aasta alguses toimunud Bank of Georgia aktsiate vahetus Londoni börsil jättis pankka investeerinud Swedbanki kliendid raskesse seisu – pank neile vahetuspakkumise kohta infot ise ei andnud. Aktsiate vahetamata jätmine tähendas aga tuhandetesse eurodesse küündivat kahju.

A HANNES SARV
hannes.sarv@aripaev.ee

Osale kahjukannatajatest oli pank nõus kaotuse kompenseerima. Teised, kellele hüvitist ei makstud, plaanivad panga vastu kohtusse minna. “Ma tunnen, et Swed (Swedbank – toim) on oma ignorantsusega liiga teinud ja antud juhul on sellel ka rahalised tagajärjed.”

“Mulle ütleb iga rakk, et selline asi EI SAA olla võimalik.”

Need laused pärinevad mai lõpus toimunud arutelust, mida peetakse Eesti investorite suhtluskeskonnas, LHV Panga internetifoorumis. Tihe arvamuste vahetamine käib Londoni börsi nimekirjas oleva Gruusia panga väärtpaberite teemal.

Gruusia Pank, mida enamasti teatakse ingliskeelse nimetusega Bank of Georgia, oli mõned aastad tagasi siinsete investorite silmis kuum investeering. Seda pakkusid investeeringuna välja näiteks Swedbanki privaatpanganduse kliendihaldurid, rahakad kliendid sinna ka investeerisid.

Segaduse, mis foorumikeskkonda üle kandunud, tekitas Gruusia Panga seniste börsil kaubeldavate väärtpaberite vahetamine uue pank oma valdusfirma aktsiate vastu. Pärast vahetust jäavad ettevõtte aktsiad küll samuti Londoni börsile, aga häda on selles, et osa investoreid pole sellisest vahetusest üldse kuulnud. Nad omavad endiselt väärtpabereid, mis kohe-kohe börsilt ära viiakse, ja segane on, mis vanadest aktsiatest üldse saab.

Arutelu foorumis algab mai viimastel päevadel, ent kõnealune vahetuspakkumine lõppes juba veebruaris – iga tunniga lähevad arvamusavaldused teravamaks, sest seni uinunud väikeinvestoritele saab selgeks, et nad on rahaliselt tõsiselt pügada saanud. Üheskoos võivad nad kahjuna korstnasse kirjutada tuhandeid eurosid, sest vanade väärtpaberite börsilt lahkudes ei maksta neile nii palju, kui maksavad uued aktsiad. Kannatanuid seob see, et nad on oma investeeringu teinud Swedbanki kaudu.

Investorid küsivad kompensatsiooni. Foorumis võtab sõna ka Heiki Tuul. Tema investeeris Gruusia Panga aktsiatesse viie aasta eest oma ettevõtte kaudu, mis oli senimaani Swedbanki privaatpanganduse klient. Vahetuspakkumisest ta osa ei võtnud, kuna ei teadnud selle toimumisest – hin-

anguliselt sai ta selle tõttu 3500 euro ringis kahju. Ta usub, et pank oleks pidanud igal juhul investoreid teavitama, et selline aktsiate vahetamine on toimumas.

Tuul teatab foorumis, et vormistas Swedbanki tegevuse kohta finantsinspeksioonile pretensiooni, ning kutsub kahju kannatanuid sellega ühinema. Äripäev küsib temalt juba juunis, milles asi täpsemalt seisneb. Ta ei ole kommenteerimise vastu, kuid palub oodata. Ka arutelu investorige foorumis vaibub. Tagantjärele selgub, et samal ajal käivad läbirääkimised panga ja kahju kannatanud klientide vahel. Swedbank lubab kõik kahjunõuded vastu võtta ja eraldi hinnata. Panga esindaja ja Tuul on omavahelisel kohtumisel kokku leppinud, et ajakirjanduses sellest esialgu ei räägita.

Swedbank siiski Äripäeva juuni keskel tehtud päringu peale kommentaarist ei keeldu. Panga pressiesindaja ütleb, et neil on kokku 65 000 klienti, kel avatud väärtpaberikonto. Neil kontodel hoitakse kokku 8900 erinevat väärtpaberit. “Pangal pole kohustust ega ka võimalust kõigi võimalike korporatiivsete sündmuste kohta olevat infot analüüsida ega klientidele edastada. Põhimõtteliselt tähendab see, et klient peab korporatiivsete sündmuste kohta teavet hankima ning analüüsima iseseisvalt.” Tõlgituna: pank ütleb, et investoreid, kes Gruusia Panga väärtpaberite vahetamise maha magasid, on ise süüdi.

Pank korvab osale kahju. Milles on siis lõpuks asi, milles seisneb “Swedi ignorantus”, nagu üks foorumipostitaja seda hindas? Tuul võtab Äripäeva uuesti ühendust oktoobri alguses. Selleks ajaks on tema läbirääkimised pangaga lõppenud ja selge on, et kõigile investoritele kahju ei kompenseerita. Ta lubab Swedbanki vastu kohtusse minna.

Tuule sõnul pole küsimus ainult selles, kas pank peaks investoreid teavitama või mitte. Lisandub segadus, kuidas panga esindajad ise seda vahetuspakkumist tõlgendasid ja millist infot klientidele väljastasid. Otsesõnu: Tuul süüdistab Swedbanki töötajaid ebakompetentsuses, sest mõned investorid küsisid vahetuspakkumise ajal, kas nad saavad pakkumises osaleda – Swedbank vastas, et ei saa. Pank selgitas, et nad ei tohtinud pakkumise tingimuste järgi detailset infot investoritega jagada. Need Swedbanki väited ei vastanud tõele ja pank tunnistab seda. Swedbanki pressiesindaja viitab, et klientidele edastatud vigase info said nad oma alamhaldurilt.

Swedbank on nõustunud kahju kompenseerimisega osale investoritest – neile, kes väärtpaberi-

„See ongi Eestis üldine mentaliteet investorite suhtes – ise oled loll, et eksisid.“

Heiki Tuul sai ligikaudu 3500 euro ringis kahju, kuna Swedbank talle aktsiate vahetamisest ei teatanud. FOTO: ERIK PROZES

From: Heiki Tuul
Sent: Thursday, June 14, 2012 4:32 PM
To: Vaiko Tammeväli; Ants Soone
Subject:

Tere

Saadan kokkuvõtva memo toimunud kohtumisest. Palun kinnitage, kui kirjapandu ühtib Teie arusaamaga kokkulepitust. Kõik parandused ja ettepanekud on teretulnud:

1. Panga esindajad tunnistasid oma eksimust nende ees, kes iseseisvalt pöördusid panga poole ja neile keelduti GDR vahetamisest. Pank kinnitasid kahjude kompenseerimiseks. Igat juhtumit käsitletakse eraldi ja oma kahjunõue saata aadressile: vaiko.tammevali@swedbank.ee
2. Panga esindajad koostavad pretensiooni Londoni börsi järevalve komiteele, hoides meid selle sisu ja vastusega kursis
3. Tegelike kahjude hindamiseks ootame ära (pank teeb endast kõik oleneva asja kiirendamiseks) olemasolevate GDR realiseerimise tulemused
4. Samuti ootame ära FI uurimise tulemused
5. Momendil on kasulik, kui pooled ajakirjanduses ega muudes meedias asjaolusid ei esitle

Kõikide ülejäänute jaoks, kelle suhtes pank kahjude tekitamist ei tunnista jäi õhku juriidiline vaidlus, mille sisu on järgmine:

1. kuigi pangal puudus kohustus teavitada kliente aktsiate vahetusest on minul sõlmitud pangaga privaatpanganduse kliendileping, mille kohaselt kohustub pank osutama mulle igakülgset finantsnõustamist, samuti kohustab väärtpaberiturust ja finantsasutustest seadus panka hoiatama oma kompetentsi piires kliente tulevase võimaliku kahju suhtes.
2. oletuslikult võime eeldada, kui kliendid oleksid, olles iseseisvalt reageerinud vahetusprospektile, õigeaegselt pöördunud panga poole sooviga teostada GDR vahetus, oleks pank väljastanud vaeleinformatsiooni ja sarnaselt eeltoodud klientidega põhjastanud meile rahalise kahju.

Leppisime kokku, et saadan omapoolse juriidiliselt põhjendatud seisukoha.

Olen advokaadiga juba konsulteerinud ja temapoolne pretensioon valmib järgmisel.

Lugupidamisega
Heiki Tuul

P.S. Lugesin tähelepanelikult väärtpaberiturust seadusega. Selle kohaselt ei tohi üldse sellist

From: Vaiko.Tammevali@swedbank.ee
CC: Ants.Soone@swedbank.ee
Date: Fri, 15 Jun 2012 08:08:56 +0200
Subject: RE:

Tere Heiki,

Tänu kiire kokkuvõtte eest. Jah need olid teemad millest rääkisime ja milles kokku leppisime. Täpsustaks siiski punktide 1 ja 3 sõnastust järgmiselt:

1. Pank väljendas valmisolekut hüvitada võimalik kahju nendele klientidele, kellele see on eksliku informatsiooni andmisega põhjastatud. Mis tahes kahju hüvitamise eelduseks on vastava kliendi taotlus ning põhjusliku seose olemasolu.
3. Võimaliku kahju osas hinnangu andmiseks oodatakse ära olemasolevate väärtpaberite (GDR) realiseerimise tulemused ja Finantsinspektsiooni ning UK finantsjärevalve seisukohad.

Kõike paremat,
Vaiko Tammeväli

KIRJAVAHETUS Heiki Tuule ja Swedbanki vahel näitab, et pank ei soovinud asja avalikuks tulekut meedias.

te vahetamise ajal panga poole pöördusid ja oma otsuses vaeleinfost lähtusid.

Ent Tuul ja temaga koos veel kümnekond investorit võivad kompensatsioonist suu puhtaks pühkida – nad ei küsinud vahetamise kohta õigel ajal ehk enne vahetuspakkumise lõppemist. Nad ei saa hüvitist hoolimata asjaolust, et neil oli sõlmitud privaatpanganduse leping, mille järgi peaks pank pakkuma kliendile igakülgset finantsalast abi ja nõustamist.

Swedbank jääb endale kindlaks: neil ei ole kohustust ka selle lepingu järgi kliente erinevatest korporatiivsetest sündmustest teavitada. Investorid pöörduvad finantsinspektsiooni, kuid saavad sealt seisukoha, mis panga oma kinnitab.

Tuule võitlus on juba kasu toonud. „See ongi Eestis üldine mentaliteet investorite suhtes – ise oled loll, et eksisid. Minu üleskutsele vastanutest enamik arvas, et panga vastu võitlemine on mõtetu. Oldi oma kaotusega leppinud ja mis peamine: kardeti või õigem oleks öelda, häbeneti kaotusest

rääkida ja seda avalikustada,” ütleb Tuul. Ta lisab, et samal ajal kui panga klientidel on kohustus koguturгу jälgida, pole pangal selle loo põhjal isegi kohustust klientidele õiget infot väljastada. Näiteks LHV kliendid, kes samuti Bank of Georgiasse investeerisid, said samal ajal panga käest vajaliku info ja oma väärtpaberid vahetatud.

Samas ei saa öelda, et Tuule võitlus Swedbankiga investoritele tulu poleks toonud. Üks, kes tema pretensiooniga liitus, kirjutab talle augustis. “Tänu sinu eestvõtmisele sain Swedilt raha, mida kunagi näha enam ei lootnud. Mismoodi saaks sind sobilikult tänada?”

Kahju rahalise hüvitamise kõrval anti investorile preemiapunkte, mille eest saab soodustust näiteks kodulaenu võtmisel. Tuul ütleb, et tema andmetel on pank kahju hüvitamisel kliente ebavõrdsest kohelnud – mõnel juhul korvati kaotus ka neile investoritele, kes õigel ajal väärtpaberite vahetamist ei nõudnud. Kohtusse lubab ta igal juhul minna, ehkki tema kogukahju tehingutest pole kuigi suur.

PETTUNUD

Lotopilet, mis võitu ei toonud

A Hind Täheleand jäi lühikeseks

Bank of Georgia aktsia, dollarites

NOTEERITAKSE
LONDONI BÖRSIL
NOVEMBRIS 2006
24.11.2006
18,1

13.07.2007
44

30.05.2008
28,94

Augustis
Vene-Gruusia
sõda

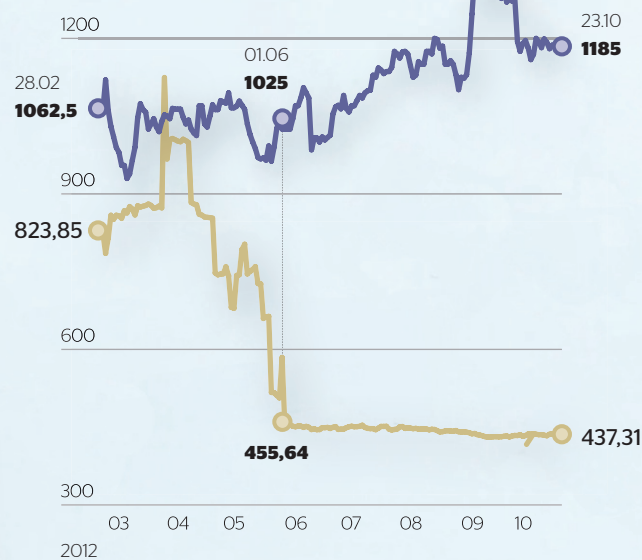
Septembris käivitas
Lehman Brothersi
pankrot ülemaailm-
se finantskriisi

10.10.2008
3,5

A Võrdlus

Mida hiljem vahetasid, seda suurema kahju said

Bank of Georgia valdusfirma ja vana Bank of Georgia aktsia hind Suurbritannia pennides

18.02.2011
20,91

Selle aasta alguses vahetas Bank of Georgia senised Londoni börsi nimekirjas olnud väärtpaberid panga uue valdusfirma aktsiate vastu, mis jäid edasi Londoni börsile.

Vahetuspakkumisest võttis osa 98% GDRide ehk rahvusvahelisel kauplemisel panga aktsiat esindavate hoiutõendite omanikest. GDRide alusvaraks olid Bank of Georgia aktsiad.

Pärast GDRide börsinimekirjast kustutamist müüdi aktsiad maha ja need, kes GDRi lõpuni hoidsid, said 13 dollarit ühe väärtpaberi eest.

Kõige suurema kahju said need, kes müüsid Bank of Georgia GDRid turul maha pärast veebruaris lõppenud vahetuspakkumist ja väärtpaberite Londoni börsinimekirjast kustutamist juunis.

ALLIKAS: BLOOMBERG, ÄRIPÄEV

GRUUSIA Panga kunagine reklaam lubas kullavihma ja rikkalikku saaki.

HANNES SARV
hannes.sarv@aripaev.ee

Gruusia Panga aktsia oli viis aastat tagasi eestlaste silmis hea investeerimisobjekt. Usk panga tulevikku aga ei õigustanud ennast, kuna kasvuootused nullisid ära nii 2008. aasta augustisõda kui ka toona alanud üldine finantskriis. Analüütikud peavad panka investeerimist praegugi väga riskantseks.

Gruusia Pank ehk Bank of Georgia tuli Londonis börsile 2006. aastal. Kolm aastat varem väljus praegune Gruusia president Mihheil Saakašvili võidukalt rooside revolutsioonist, riik oli oma pilgu läände pööranud ja Gruusia arengut toetas Eesti riiklikul tasemel.

See oli soodne pinnas, et eestlastes Gruusia Panga aktsiate vastu huvi tekitada. "Bank of Georgia oli ühelt poolt emotsionaalne investering, kuna paljud elasid Gruusia tegemistele kaasa," ütleb nüüd tagantjärele LHV panga maaklertegevuse juht Alo Vallikivi. "Teiselt poolt loodeti sellest nn Hansapanga edulugu, et kiiresti areneva riigi kiiresti arenev pank peaks tähendama ka kiiret aktsia hinna tõusu," lisab ta.

Haarati õhinaga. Õhin, millega investorid panka suhtusid, kumab läbi ka LHV investorite toonastest foorumipostitustest – ka seales arutelu ei puudu võrdlused omaaegse Hansapanga edulooga. Aktsia hind liigub 2007. aastal 30 USA dollari pealt vahelpeal üle 40, paljud investeerivad just siis.

Ka Hansapank (nüüd Swedbank) ise, kelle kaudu esialgu ainsana Eestis aktsiaid osta saab, julgub seda investeerimisideena oma klientidele välja pakkuda. Eesti tuntuimaks Gruusia Panga investoriks saab ekspeaminister Mart Laar, kelle investeringute nimekirja tema ametlikus deklaratsioonis aktsia ilmub.

Swedbanki pressiesindaja Mart Siilivask sõnab nüüd, samuti tagantjärele, et tollal olid Gruusia majanduse makroväljavaated lähiaastateks väga tugevad. "Tegemist oli kiiresti areneva riigiga, mis rakendas edukalt majandusreforme. Bank of Georgia oli riigi suurim ning fundamentaalselt tugevaim pank. Ilmselt arvestasid sellega ka investorid," nendib ta.

"Eks ta oli lotopilet". Loodetud edu aga ei tulnud ja ka aktsia hind hakkas kukkuma. 2008. aasta suvel kirjutab Äripäev, et Laar kaotas aasta jooksul Gruusia Panga aktsiatega 50%. Järgneb Venemaa rünnak Gruusia vastu 2008. aasta augustis. "Päris nii (nagu algselt oodatud edulugu – toim) see ei läinud ning augustisõda jättis aktsiale samuti oma pitseri," nendib Vallikivi. Siilivask täiendab teda Swedbanki poolt: iga investor peab arvestama, et investeerimisel on erinevad riskid. "Bank of Georgia puhul paraku üks neist, poliitiline risk, ka realiseerus," ütleb ta.

Tänavu kevadel enne börsilt äraviimist kauples Bank of Georgia vana väärtpaber 7 dollari juures (5,4 eurot), uue aktsia hind börsil on praegu aga 1170 penni (13,4 eurot).

Mitu investorit väljus investeringust kahjumiga juba enne aasta alguse vahetuspakkumist. Näiteks Laari kõrval teine ametiisik, kelle paari aasta tagusest deklaratsioonist panga aktsia leida võib, on toonane Eesti suursaadik Itaalias Andres Tomasberg. Tema investeringute portfelist moodustas see küll kaunis pisikese osa – 100 Londoni börsilt ostetud aktsiat.

Tomasberg viitab samuti, et Gruusia Pangast loodeti Eesti Hansapangaga sarnast edulugu ja see pani ka teda investeerima. "Eks see oli selline lotopilet, mis aga ei realiseerunud," märgib ta. Tema müüs oma aktsiad börsil maha juba tükk aega tagasi ja aasta alguse aktsiate vahetus teda ei puudutanud. Ka Laari portfelist kadus Bank of Georgia aktsia enne vahetuspakkumist.

Riskantne investering. Kui palju eestlastest investoreid kokku Gruusia Panka on investeerinud, ei oska meie pangad öelda. Küll aga peab Vallikivi sinna praegu investeerimist riskantseks ja viitab Gruusia kui riigi riskile. Teatavasti toimusid riigis just parlamendivalimised, millest väljus võitjana Bidzina Ivanišvili juhitud president Saakašvili vastane opositsioon. Tema tulevase poliitika suhtes olakse lääne pool üldiselt äraootavalt ettevaatlikud.

Samuti ei tekita Vallikivi sõnul usaldust ka seesama aktsiate vahetamine Londoni börsil, mis osa investoreid kehva seisu jättis.

Mis on mis Bank of Georgia

ehk Gruusia Pank
Riigi juhtivaid panku, turuosa
Gruusias kolmandik.

EESTLASTE seas 2007. aastal populaarne investering, tuntuim investor Mart Laar.

KLIENTE umbes miljon. Pakub neile nii jae- kui ka ettevõttepanganduse, varahalduse, maakleri- kui ka kindlustusteenuseid.

KÄIVE mullu 202 miljonit eurot, kasv aasta varasemaga võrreldes 27%.

KASUM kasvas eelmisel aastal 2010. aastaga võrreldes koguni 83%, tõustes 70 miljoni le eurole.

LAENUPORTFELL eelmise aasta lõpus 1,2 miljardit eurot.

VARASID oli bilansi järgi 2,1 miljardi euro väärtuses.

Kommentaar Ei ole oma pangast vaimustuses

ENN PAREL,
Swedbanki klient ja Bank of Georgia väikeinvestor, kellele kompensatsiooni maksmisest keelduti

Kuigi Swedbank väidab, et juuriidiliselt oli kõik korrektne, siis ikkagi jääb sellest veidi kehv maitse suhu. Kliente oleks saanud ka teistmoodi kohelda.

Nad praegu poevad peamiselt selle taha, et tootetingimustes on ette nähtud, et klient ise jälgib kogu infot. Et pank seda investorit eest teeks, selleks oleks justkui vaja varahalduse leping sõlmida.

Swedbank oleks saanud näiteks teha sedasama, mida tegi LHV pank – lihtsalt informeerida oma kliente, sõltumata nende staatusest. Igasugu muid meeldetuletusi tuleb pangalt küll kogu aeg: kui on jälle mõnda investeerimishoiust võimalik märkida näiteks. Ehk siis, kui see on nende oma huvidega seotud, siis on nendepool-

ne informeerimine tunduvalt aktiivsem, kliendi huvide eest seistakse vähem. Nad omal ajal mütsid ka seda (Bank of Georgia – toim) investeerimisideed päris kõvasti. Ma ei taha nüüd väita, et see investering oli pealesurutud otsus, otsuse võtsin ma ikka ise vastu. Ent need paberid tõstis toona lauale ikka minu kliendihaldur privaatpanganduses.

Kindlasti ei suurendanud see juhtum mu rahulolu Swedbanki teenusega. Ma ei tunne, et ma oleksin kuidagi lojaalne klient ja väga suures vaimustuses oma pangast. Samas ei ole mul mõtet sellega tegeleda, see minu kahju on umbes 1000 eurot. Mul ei tasu isegi advokaati selle jaoks palgata.

Ma olen praegu selle alla neelanud, aga kui on vaja näiteks ütlusi anda Heiki Tuule asjas, siis olen selleks valmis küll.

Swedbank oleks saanud näiteks teha sedasama, mida tegi LHV pank – lihtsalt informeerida oma kliente, sõltumata nende staatusest.

Bank of Georgiasse investeerinud Swedbanki klient Enn Parel

Ülesanne oma portfelli kuuluvate väärtpaberite seisukohast olulistel sündmustel silma peal hoida saab olla ainult investoril endal.

Swedbank

Selgitus Maksime hüvitist neile, kelle tehinguid eksitav info mõjutas

SWEDBANK
edastas pressiesindaja Mart Siilivask

Meie kliendid on investeerinud kokku ligi 9000 erinevasse väärtpaberisse. Pangal ei ole kohustust omada ja vahendada infot kõigist nende väärtpaberitega seotud erinevatest sündmustest.

Loomulikult saame ja tahame me klienti erinevate sündmuste puhul tekinud küsimustes nõustada, ent sündmuste asetleidmise üle me arvestust pidada ei saa. Kuid ülesanne oma portfelli kuuluvate väärtpaberite seisukohast olulistel sündmustel silma peal hoida saab olla ainult investoril endal. GDRe omas sadakond klienti. Meilt sai paraku seoses kõne-

aluse vahetuspakkumisega eksitavat informatsiooni kümme-kond.

Oleme maksnud hüvitist kümmele klientidele – need on inimesed, kellele me andsime eksitavat informatsiooni vahetuspakkumise ajal ehk nad said meilt infot, mille tõttu võisid teha endale kahjuliku otsuse.

Andsime nimelt edasi alamhaldurilt saadud infot.

Hüvitiste maksmisel lähtusime sellest, et kohtleksime kõiki sarnases olukorras olevaid kliente võrdsetel alustel. Seetõttu maksime hüvitist vaid neile klientidele, kelle tehinguotsuseid meie kaudu saadud eksitav teave sai mõjutada.

**TURVAETTE-
VÕTJA** Urmas Sõõrumaa võttis eilse pressikonverentsiga kokku aasta tulemused – eesmärgid on saavutatud.

FOTO: ANDRAS KRALLA

Sõõrumaa: turvabisnis on mahubisnis. Aasta täis

KAISA GABRAL
kaisa.gabral@aripaev.ee

Aastaseks saanud Urmas Sõõrumaa ettevõtte USS Security teatas, et ettevõtte täitis kõik prognoosid ning kavatseb järgmisel aastal haarata turvaturust kolmandiku.

“Tahame turvateenusest teha toote, et inimesed hakkaksid arutama teemal “Oo, kust sa selle said?”, nagu arutatakse kohvikutes telefonide teemal,” rääkis pressikonverentsil ettevõtte omanik Urmas Sõõrumaa.

Kui USS Security aasta tagasi loodi, lubati 2012. aasta lõpuks haarata turuosast 25% ning koguda käibeks 12 miljonit eurot, eile teatas ettevõtte, et eesmärk on saavutatud.

Puhaskasumit ei teenitud. Äriksuunamiseks kujunes 714 830 eurot. “Praegu balansseerime nullipiiri peal, me pole oluliselt kasumis, kuid pole ka oluliselt kahjumis,” märkis ettevõtte juht Sven Nuutmann. Tema sõnul on USS Security turvaturul kindlal teisel po-

Mis on mis USS Security

Ettevõtte on üle 200 mehitatud valve objekti, ligi 12 000 tehnilise valve objekti, 7500 äriklienti ning 4500 eraclienti.

USS Security üheksa kuu käive oli 2011. aastal 3,2 mln eurot ja 2012. aasta üheksa kuu käive oli 8,4 miljonit eurot. Möödunud aasta novembris ühendasid K Grupp ja Pristis oma valveteenuse, mille tulemusel sündis Eesti suuruselt teine turvafirma USS Security Eesti AS. Tehingu väärtus oli 10 miljonit eurot. Pristis AS jätkas oma kaubamärgi all tegevust norkvoolu lähenduste pakkumise ja tehnosüsteemide hooldamisega.

sitsioonil. “Möödusime sujuva ja elegantse liigutusega Securityt,” lisas Nuutmann.

Tuleval aastal plaanitakse haarata turust 30% ning säilitada fookus ka kaubandusturule.

“Kasvame järgmisel aastal kiiremini kui turg. Turg tervikuna oluliselt ei kasva (2011. aastal oli turu maht 52,7 miljonit eurot). Otsime võimalusi turgu konsolideerida, võimalikud on turvaettevõtete ostud,” märkis Nuutmann. Tema sõnul on Eesti turul 2-3 turvaettevõtet, kellega võiks liituda.

“Läti ja Leedu suunas me praegu ei vaata. Meil on vaja Eestis mahtu suurendada. Turvabisnis on mahubisnis ja seda on vaja suurendada selleks, et olla veel kasumlikum,” ütles Sõõrumaa.

Palgasurve kergitab turvateenuse hindu. Kuna palgasurve on praegu ühiskonnas tugev, siis ei pääse ka turvaturg hinnatõusust. “Oleme tõstnud palku mitmel objektil 10–15% piires,” märkis Nuutmann.

INTERVJU

Peaminister Ansip: mina ei valeta!

INDREK KALD, VIILJA KIISLER
aripaev@aripaev.ee

Peaminister Andrus Ansip sõnul pole tema Reformierakonna varjatud rahastamise juhtumist valetanud, küll olevat seda teinud musta raha teema avalikkuse ette toonud ning parteist välja visatud Silver Meikar.

Samuti ütles valitsusjuht, et Reformierakonna liikmed julgevad oma arvamust välja öelda, mitte ei karda seda.

Järgneb intervjuu, mille Äripäev tegi eile Andrus Ansipiga valitsuse pressikonverentsil.

Kuidas me saame usaldada valitsust, mille liikmed on oma erakonna varjatud rahastamise teemal avalikult valetanud? Kas nad valetavad ka teistes olulistest küsimustes? Ma vastaks eba viisakalt küsimusele küsimusega, et kes on avalikult valetanud.

Peaminister, justiitsminister. Ei vasta tõele.

Vaatasin selle ja eelmise nädala arvamuskülgi ajalehtedes ja portaalides. Mitte ükski kommentaator ei lähtu Teie positsioonist. Kõik usuvad Meikarit ja peavad teid valetajateks. See on nüüd üksjagu põhjendamatu üldistus. Ma soovitsin teil minna vaatama näiteks Vanemuisesse “Cabaret” etendust. Mõelge sellele, mis võib juhtuda siis, kui ühiskonnas on ainult üks arvamus ja kõik teised, kes julgevad arvata teistmoodi, need eksivad. Mõelge ennast nende hulka selles etenduses, kes võtavad selle nööriksena õhupalli endale pihku.

Miks Te ei taha tunnista Reformierakonna varjatud rahastamist? Ei ole mina kunagi eitanud põhimõttelisel taoliste skeemide võimalikkust. Vastupidi, kui te hakkate minu reaktsioon meenutama, siis päris esimene intervjuu, millega lennuväljal andsin, puudutas juba taoliste rahastamisskeemide võimalikkust. Eitust ei maksa mulle küll külge kuidagimoodi pookida.

Te tunnistate, et Meikari jutt oli tõsi? Ei, Meikari jutt kindlasti ei olnud tõsi. Meikar valetas kindlasti ja selles ei ole minul küll mingit kahtlust. Ja sisuliselt kriminaalasja lõpetamise määrusega on jõutud samasuguse tõdemuseni, et ei ole mitte mingisugust alust väita, et Meikar on rääkinud tõtt. Aga see, mida keegi usub või ei usu, on tema uskumise või mitteuskumise küsimus.

Te valetate ja Te teate, et meie teame, et Te valetate. Võtame järgmise küsimuse.

Vahepeal vastab Äripäeva küsimustele IRLi juhataja kaitseminister Urmas Reinsalu (vt tema kommentaari kõrval). Küsimusele, kuidas IRL selgitab oma valijaile,

raamatupidaja.ee

9. novembril

Radisson Blu Hotel Olümpias

Lemmiklektori loeng: Püsiva tegevuskoha tekkimine teises riigis ning sellega kaasnevad maksukohustused

Käsitlemisele tulevad teemad:
Millal tekib püsiv tegevuskoht ja kuidas seda vältida?

Püsiva tegevuskoha kasumi arvutamise põhimõtted:
OECD metodoloogia detailset näidete põhjal;
Siseriiklikud käsitlused;
Peakontori ja püsiva tegevuskoha omavahelised arveldused;
Tulude ja kulude omistamine, jne.

Püsiva tegevuskoha kasumi maksustamine:

Eesti regulatsioon;
Välisriikide regulatsioonist üldiselt;
Maksuvabastused.

Loengu soodushind kuni 02.11.2012 registreerudes
159 eurot (+km), hiljem 199 eurot (+km). Lisainfo ja
registreerimine telefonil 667 0411 või www.seminar.aripaev.ee

MARKO SAAG,
Advokaadibüroo Glimstedt
advokaat

Äripäev
Radisson BLU
HOTEL OLÜMPIA, TALLINN

Ä Kommentaar
Usalduse probleem eksisteerib

URMAS REINSALU
IRLi juht, kaitseminister

Nagu peaminister ütles, on igaühel oma arvamused neis asjades. Ühe arvamuse kanoniseerimine ei olegi mõistlik. Igaüks loeb seda (kriminaalasja lõpetamise) määrust ja nii nagu talle tundub, ongi see, nagu talle tundub. Mulle tundus, et selles oli väga tugev koomiline sentiment. Loodan, et retooriline konsensus, mida erakonnad on väljendanud, lähiajal kanaliseerub ka õiguslikeks otsusteks parlamendis, mis puudutab uut erakonnaseaduse redaktsiooni. IRLi esimehena toetan peaministrit koostöövõime tagamisel. Mis puudutab usalduse küsimust poliitikute ja ühiskonna ja ka meedia puhul, see probleem eksisteerib ja selle lahendamiseks on väga tähtis praktilisi samme astuda.

VALITSUS
vastamas eile
ajakirjanike
küsimustele,
vasakult
rahandus-
minister
Jürgen Ligi,
peaminister
Andrus Ansip,
kaitseminister
Urmars
Reinsalu,
justitsiminis-
ter Kristen
Michal. FOTO:
ERIK PROZES

Justitsminister Kristen Michal: me ei eita probleeme

Justitsminister Kristen Michal soovib kriminaalasja lõpetamise määrase veel kord üle lugeda, enne kui hakata temaga valetamise teemal rääkima. Michal hoiatab ajakirjanikke sildistamise eest.

Mis olukorras võiks olla põhjendatud valetamine poliitiku poolt? Ma ei arva, et valetamine peaks olema selline asi, mida peaks tegema. Tihtipeale poliitikud või riigijuhid ei saa alati tõtt rääkida või kogu tõtt rääkida, kui see puudutab mingisugust delikaatset menetlust, mis on ametialaselt teatavaks saanud. Ja kõik, mis puudutab riigisaladusi, siis nende kaitseks üldiselt on ikkagi tegemist asjadega, kus isegi ei mõnda, et seda teatakse. Nii et see on pigem selline tööalane piir.

Mis tundega vaatate tulevikus otsa oma lastele ja lastlastele olukorras, kus avalikkus teab, et Te valetate? Ja Te ise ka teate seda. Vaadake, mina olen selle kriminaalasja raames andnud kõik ütlused. Mul

”**Tihtipeale poliitikud või riigijuhid ei saa alati tõtt rääkida või kogu tõtt rääkida, mis on ametialaselt teatavaks saanud.**

on palve, et vaadake ikka see sama lõpetamise määrust üsna üksikasjalikult läbi. Täna te taandate selle selliseks küsimuseks, et teie arvate nii. Me ei eita probleeme. Ma olen öelnud, et erakondade rahastamises on palju asju. Olen olnud üks neist, kes tegelikult ju selle erakonnaseaduse versiooni – kuhu sai kirja, et annetada tuleb oma vara arvel – üks käimalükkajaid ja autoreid. Õigus ju areneb pidevalt. Selle kriisi kasulik tulemus saab olla see, et õigus muutub paremaks ja täpsemaks. Sellega ka tegeletakse. Kaks põhimõtetisemat arutelu on käimas põhiseaduskomisjonis.

Mis tundega Te jätkate, kui avalikkuses on tekkinud nii tugev foon, teadmine ja veendumus, et Teie valetate, samuti peaminister, valitsus, Reformierakond? Vaadake, me oleme andnud oma seletusi erinevates võimalustes ja anname neid alati juurde. Me ütleme, et kui on probleem, siis tuleb see lahendada. Me kindlasti ei eita, et erakondade rahastamises on läbi aegade olnud erinevaid küsimusi. Nii et ma arvan, et arukad inimesed saavad aru, et kõikidest kriisidest edasimineku võimalus ongi see, et probleemid tulevikus saavad lahendatud. Aga kes soovivad, võivad seda väga kaua aega endiselt meenutada.

Teil on ju südametunnistus olemas, kas see ei vaeva vahel? Südametunnistus vaevab mind tihti. Aga üldiselt on ikka küsimus selles, et kui ma näen võimalust seda lahendada, et õigusruum saab parem – ja see ei puuduta ainult erakondade rahastamise küsimusi –, siis üldiselt ma püüan ka tegutseda.

Teie erakonnakaaslane Kaja Kallas ütles täna (neljapäeval – toim) Ekspressi intervjuus, et tema on erakonna sisediskussioonis oma arvamustega üks. Ja ütles ka seda, et need erakonnakaaslased, kes teda toetavad, ei julge seda avalikult välja näidata. Miks nad ei julge? Ma kindlasti ei jaga seda mõtet, et erakonnas inimesed ei julge oma arvamust välja öelda. See kindlasti ei vasta tõele.

et on samas valitsuses erakonnaga, mille juhid valetavad, hakkab aga vastama Ansip. Palun ärge kasutage selliseid väljendeid. Nii palju, kui mina ajakirjanduse eetikakoodeksit tunnen, ma võin öelda seda, et minu arusaamine ajakirjanikust on kui ausast inimesest, kes on objekttiivne ja kes püüdleb tõe väljaselgitamise poole. Lihtsalt oma uskumusi järjekindlalt deklareerida – see ei ole heale ajakirjanikule kohane viis.

ENAMPAKKUMISTEATED

Seaside Residence Baku OÜ (pankrotis), registrikood 11123094, pankrotihaldur müüb PankrS § 136 alusel suulisel enampakkumisel võlgniku ainuomandisse kuuluva Aserbaidžaanis registreeritud tütarettevõtete Delta Land LLC osa, registrikood 0107-P324-48511, nimiväärtusega 50 aserbaidžaanilise manati, ning Seaside Residence Baku OÜ (pankrotis) rahalise nõude Delta Land LLC vastu summas 1 687 089 eurot, ühiselt alghinnaga 100 000,00 eurot. Käibemaksuvaba müük.

Vallasvara müümisel ei vastuta pankrotihaldur müüdud vallasvara mistahes puuduste eest.

Suulisest enampakkumisest osavõtmiseks tuleb pangapälekanade teel tasuda **tagatistrahaga 10% alghinnast**. Selgituseks märkida, mille eest tagatistrahaga tasutakse („Delta Land LLC enampakkumise tagatistrahaga“). Tagatistrahaga tuleb tasuda enampakkumisest osavõtmiseks.

Tagatistrahaga tuleb maksta Seaside Residence Baku OÜ (pankrotis) arvelduskontole nr 221027524940 Swedbank AS-s enne suulise enampakkumise päeva või suulise enampakkumise päeval enne konkreetse pakkumise tegemist tingimusel, et pankrotihalduril on raha laekumist võimalik kohe kontrollida. Tagatistrahaga sularahas maksta ei saa. Suulise enampakkumise võitja poolt tasutud tagatistrahaga arvatakse ostuhinna sisse, teistele osavõtjatele tagastatakse tagatistrahaga suulise enampakkumise päevale järgneva tööpäeva jooksul. Suulisest enampakkumisest osavõtjad ei saa tagatistrahaga tasaarvestada oma nõuetega Seaside Residence Baku OÜ (pankrotis) vastu.

Vara osta soovivatel isikutel on õigus esitada kirjalik pakkumine suulisel enampakkumisel osalemiseks ja müüdava vara ostmiseks, milles peab olema märgitud/lisatud:

- a) pakkuja nimi/ärinimi ja elukoht/asukoht, samuti kontaktandmed (pakkuja isiklik pangakonto number, kuhu tagastada tagatistrahaga; postiaadress, telefon, e-posti aadress, olemasolul faks);
- b) müügiobjekti nimetus ja pakutav hind numbrite ja sõnadega;
- c) tagatistrahaga tasumist tõendav dokument (maksekorraldus)
- d) pakkuja selgelt väljendatud siduv nõusolek osta vara enampakkumise teates sätestatud tingimustel.

Pakkumine ei või olla tingimuslik.

Pakkumisele tuleb lisada koopia pakkuja isikut tõendavast dokumendist, Eestis registreeritud juriidilistel isikutel äriregistrikaardi väljavõte, välismaistel juriidilistel isikutel asukohariigis väljaantud registritunnistus või väljavõte vastavast registrist, mis on seaduses sätestatud juhtudel kinnitatud apostilliga

või legaliseeritud, ning teised esindaja esindusõigust tõendavad dokumendid (tõlgituna eesti keelde, juhul kui originaalid on teistes keeltes).

Kirjalik pakkumine tuleb kinnises ümbrikus esitada pankrotihaldurile hiljemalt enne suulise enampakkumise algust aadressil: pankrotihaldur Toomas Saarma, OÜ Haldur, Kotzebue 9, postkast 1509, 10412 Tallinn. Ümbrikule peab olema märgitud nt. „Delta Land LLC enampakkumine“.

Suuline enampakkumine toimub **29.11.2012.a., kell 10:00** OÜ Haldur büroos, aadressil Kotzebue 9, Tallinn.

Suulisel enampakkumisel tehtavate pakkumiste samm on 5 000 (viis tuhat) eurot. Ülepakkumisi võib teha ka mitme pakkumise sammu võrra korraga. Suulise enampakkumise võitja tehakse teatavaks suulise enampakkumise päeval ning võitjaks tunnistatakse isik, kes pakub vara eest kõige kõrgema ostuhinna. Pankrotihalduril on õigus lükata esitatud pakkumine tagasi täitemenetluse seadustiku §-s 89 sätestatud juhtudel, samuti kui enne suulise enampakkumise algust esitatud kirjalik pakkumine ei vasta nõuetele või on esitatud hilinenult.

Suulise enampakkumise tulemuse kohta koostatakse kirjalik akt, mis on vara omandi ümbervormistamise aluseks. Suulise enampakkumise võitja ei saa ostuhinda tasaarvestada oma nõuetega Seaside Residence Baku OÜ (pankrotis) vastu. Omandi ülekandmisega kaasnevad kulud peab tasuma suulise enampakkumise võitja. Omandi ülekandmise korraldab suulise enampakkumise võitja soovil Delta Land LLC juhatus.

Kui ostuhind ületab 12 700 eurot, peab suulise enampakkumise võitja tasuma 10% ostuhinnast kohe pärast suulise enampakkumise lõppemist pangapälekanadega Seaside Residence Baku OÜ (pankrotis) arvelduskontole nr 221027524940 Swedbank AS-s, ülejäänud ostuhind tuleb tasuda 15 päeva jooksul Seaside Residence Baku OÜ (pankrotis) arvelduskontole nr 221027524940 Swedbank AS-s. Kui suulise enampakkumise võitja ei tasu 10% ostuhinnast kohe pärast suulise enampakkumise lõppemist ja/või ei tasu ülejäänud ostuhinda 15 päeva jooksul, tunnistatakse suuline enampakkumine nurjunuks ning suulise enampakkumise võitja poolt tasutud tagatistrahaga ei tagastata.

Vara üleminek toimub vastavalt Aserbaidžaanilise Vabariigi seadusandluses sätestatud korrale.

Vara kohta on võimalik saada täiendavat informatsiooni e-posti haldur@haldur.eu teel.

Enampakkumisteade on avaldatud Ametlikes Teadaannetes 31.10.2012.a., www.ametlikudteadaanded.ee/index.php?act=1&teade=6643135

UUS JUHT

Jan Palméri kaelamurdev eesmärk. Estonian Air tuleb kasumisse viia

ESTONIAN Airi uus juht Jan Olof Palmér lubab sügavas kahjumis lennufirmas teha olulisi muutusi. FOTO: ANDRAS KRALLA

LAURA MALLENE
laura.mallene@aripaev.ee

Pole selge, kas uuest Estonian Airi juhatuses esimehest Jan Olof Palmérist oodatakse tuletõrjujat või superkangelast. Tuletõrjuja roll tähendaks rahapõletamise lõpetamist või vähemalt tule leviku tõkestamist. Selle aasta esimese üheksa kuuga ehk Tero Taskila ajal kasvas Estonian Airi kahjum iga päev keskmiselt 72 993 eurot. Superkangelase roll tähendaks võimatuna näivat missiooni: panna rahvuslik lennukompanii lõpuks edukalt tööle ja täita Taskila täitmatajäänud lubadus – viia ettevõtte kasumisse.

Palméri poole on suunatud nii valitsuse, majandusministeeriumi kui ka avalikkuse silmad. Rahvusliku lennufirma kasumisse jõudmine paistab praegu pigem miraaži kui teostatava plaanina.

Ootamatu pakkumine. Veel eelmisel nädalal nautis 62aastane Palmér kodus Rootsis pensionipõlve. Tõsi, ärist tagasi tõmbunud ta ei olnud. Palmér osutas konsultatsiooniteenust, aitas lennufirmasid ja oli samal ajal, nagu eile Äripäevale tunnistas, teadmatutes Estonian Airi olukorrast. Helises telefon. Lennunduses töötav sõber esitas talle üllatava küsimuse: “Kas tohin sind soovitada Estonian Airi uue juhi kohale. Kas sul on aega sellega tegeleda?”

Kolmapäeval sammu Palmér Estonian Airi

”Pankrot ei ole valik. Mõtlen vaid võimalustele, kuidas päästa ettevõtet.

Estonian Airi juhatuses esimees Jan Olof Palmér

kontoris ajakirjanike, fotograafide ja kaamera-meeste ette. Tema vastus sõbrale nädal tagasi oli jaatav ning edasine toimus pööraselt kiirelt. Palmér vaatab tähelepanelikult enda ees istuvaid ajakirjanikke. Oma eelkäijaga on ta varem kokku puutunud. Küsimusele, mis mulje Taskila talle jättis, vastab hallipäine vanahärra kõigutamatult: “Ei kommenteeri.”

“Ma saan aru teie murest. Nii ei saa jätkata,” ütleb Palmér Estonian Airi praeguse olukorra ja strateegia kohta.

Suunamuutja. Palméri supervõime on kursi muutmise (*turn-around jobs*). “Ma olen seda teinud ka varem. Ja see on minu jaoks tuttav,” kinnitab ta. Küsimus on, kas Palmér suudab ületada Eestis leiduvad tõkked. Taskila 33 228eurone kuupalk on riivanud rahva õiglustunnet. Ja mitte ainult rahva – veel eilegi kritiseeris Estonian Airi eelmise juhi palka peaminister Andrus Ansip isiklikult. “Võib-olla minu mittemõistmine tuleb kadedusest, et mina ja teised ministrid ei saa ligilähedalegi sellele palgale,” sõnas Ansip valitsuse pressikonverentsil.

Palméri palk, kuigi kolmandiku võrra väiksem kui Taskilal, on endiselt Eesti riigifirmade juhtide seas suurim, ületades muu hulgas rohkem kui viis korda Ansipi enda sissetuleku. Pilootide ametiühing on vihane, seal käärleb. Lennufirmas on räägitud üha uuesti ja uuesti suunamuutustest ja esitletud juhti, kes peaks osutuma päästjaks. See pole just sile ja sillutatud lähtekoht. Tegelikult üsna põrgulik. Ja Palmér teab seda: inimesed, kellega ta

tööst rääkis, ei varjanud infot ega viha, mida tekitas avalikkuses Taskila palk.

Palméri hääli kõlab optimistlikult ja ta olek on avatud. Harrastustest toob mees esile golfi ja vähesel määral ka jahi. Pere küll Eestisse ei koli – Palméri lapsed on täisealised ning ka naine jääb elama Stockholmi. Abikaasa võttis Palméri enda sõnul uudise tema uuest ametist vastu rahulikult. Oli rõõmus, et võib-olla õnnestub tal nüüd tulla ka Eestisse, kus ta varem käinud ei ole.

Lähiajal esitab Palmér riigile kava, mis saab Estonian Airist edasi. Ilmselt sisaldab see raskeid otsuseid. Personali vähendamist näiteks. Samuti riigilt kui omanikult täiendava rahasüsti küsimist.

“Muidugi. Minu eesmärk on teha suunamuutus, et jääda ellu,” vastab Palmér küsimusele, kas on üldse võimalik jääda ellu. “Pankrot ei ole valik. Mõtlen vaid võimalustele, kuidas päästa ettevõtet.”

Aeg näitab. Vaid aeg näitab, milline roll Palméril õnnestub või saab temast mees Estonian Airi ebaõnnestunud juhtide nimekirjas. Ja veel. Seekord ei kirjutatud Estonian Airi juhi lepingusse punkti, mis tagaks ennetähtaegse lepingu lõpetamisel juhile kopsaka rahalise hüvitise. Võib-olla on see hea enne, et tuletõrjujana Estonian Airis alustav Palmér lahkub superkangelasena.

“Just nimelt sellise tausta pärast on meil huvi ja ni ja temaga seotud inimeste vastu, sest me oleme üsna sarnases olukorras praegu,” teatas üleile Estonian Airi tagasi astunud nõukogu esimees Erkki Raasuke, kui pidi põhjendama, miks just Palmér.

Ä Kes on kes Jan Olof Palmér

2010 Palmer International AB omanik
2011-2012 Asi Cimber Sterling Group tegevjuht
2007-2010 Salénia AB asejuht
2004-2010 Amapola Flyg AB (Salénia Group) tegevjuht
1993-2007 Skywaysgruppeni (Salénia Group) tegevjuht
1989-1993 Malmö Aviation AB (Salénia Group) tegevjuht
1985-1989 Sensitron AB (Salénia Group) tegevjuht
1984-1985 Neptun Offshore Contracting AB tegevjuht
1981-1984 Salén & Wican-der AB (Salénia Group) müügijuht
1977-1981 VD Offshore Engineering AB omanik
1971-1977 KTH, Royal Institute of Technology, laevaehitus
1970-1971 allohvitser, Navy Seals, KAI

OSALEMINE JUHATUSTES

1996 – European Regional Airlines Associationi juhatuselise liige
2011 – Swedish Aviation Associationi aseesimees, 2010 – Swedish Aviation juhatuselise liige
2010 – Amapola Flyg AB juhatuselise liige
2011 – Aviator Airport Alliance AB juhatuselise liige
2000 Flygtorget AB juhatuselise esimees
2010 Syntell AB juhatuselise liige
2012 – Svenska Industriborstar AB juhatuselise esimees
2012 – Summit AB juhatuselise esimees
2006 – Täby Golfklubb AB juhatuselise esimees
1996-2011 Svenska Flygföretagens Riksförbundi juhatuselise esimees
1996-2011 Flygarbetsgivarna (FlygA) aseesimees

Kaks firmat pankrotti saatnud

Estonian Airi uus juht Jan Olof Palmér kirjeldab ennast kui meeskonnamängijat, kes lihtsalt ei anna alla. “Kui ma pean võitlema, et jõuda eesmärgini, siis ma teen seda. Ma ei ole harjunud alla andma,” ütleb ta.

Kaks korda on Palmér pidanud seda tegema. Kaks viimast tema juhitud lennufirmat, Cimber Sterling ja Skyways, lõpetas pankrotiga. Mõlema lennufirma suuromanik oli Ukraina rikkuselt kolmas mees Ihor Kolomoyskyi. Tema firma Privat Group kontrollib ka Ukraina rahvuslikku lennukompaniid Aerosvit.

Taani ajalehe Børsen ajakirjaniku Jørgen Bendseni sõnul ei olnud Palmér halb juht, vaid mees, kes pandi pukki väga keerulisel ajal. Ka Rootsi Aftonbladeti ajakirjanik Linda Hjerten ütleb, et tegu pigem üsna hariliku tegelasega.

Pankurid võlakriisile kiiret lõppu ei näe. Patsient saanud vaid tuimastust

Ä SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee

Euroopa ühtse pangandusliidu idee on hea ning koos euroala turvavõrgu teiste elementidega, eelkõige Euroopa Keskpanga olulise rollimuutusega, on see turge rahustanud, kuid sisulist lahendust euroala võlakriisile veel ei ole.

Kohati on asjad hullumaks ki läinud, nentisid eile uudisteagentuuri BNS ja Eesti Pangandusliidu ümarlaual võlakriisi üle arutlenud pangajuhid. Kreeka võlatase läheneb kõigist pingutustest hoolimata 200%-le SKPst. "Mina lahenemist ei näe, ikka kobame pimeduses," ütles Swedbank Eesti juht Priit Perens.

Kreekale veel raha? Danske panga Eesti filiaali juht Aivar Rehe muretses, kas Kreeka partnerid ei saada mitte head raha halvale järele. Raske on uskuda, et 25%se tööpuudusega riik suudab võla aastaks 2020 jätkusuutlikumale 120% tasemele viia.

Rehe arvates tuleks esmalt võlga vähendada ja siis vaadata, mida uue rahaga teha. Ning see ei puuduta Kreekat üksi. Kuni aga doonorid on valmis uut raha peale andma, pole investortel survet oma investeeringuid ümber hinnata.

Positiivsemast vinklist vaa-

Ä Taust
Eestil parem seis

SWEDBANK EESTI JUHI Priit Perensi sõnul on Eesti praegu võimalikeks uuteks probleemideks paremini valmis kui paar aastat tagasi.

EESTI MAJANDUS on nii era- kui ka avalikus sektoris välislaenamisest sõltumatuks muutunud ning majanduskasv ei põhine eelkõige sisetarbimisel.

LAENUDE JA HOIUSTE SUHE on alanenud 180 protsendi pealt 110%-le.

PANKURID
eelse ümarlaua eel - Priit Perens (vasakul), Riho Unt ja Aivar Rehe.

FOTO: ERIK PROZES

tas võlakriisi lahendamise kulgu Nordea Eesti juht Vahur Kraft, tõstes esile, et praeguseks on selgelt maha märgitud kriisi lahendamise etapid ja teed.

"Turvavõrgustik on olemas ESMi ja Euroopa Keskpanga kaudu. Asi nüüd nii hull ka pole," ütles Kraft, rõhutades eelkõige põhimõttelist muutust keskpanga rollis. Varem vaid inflatsiooni keskendunud keskpank on valmis võlakirjaturul piiramatult mahus tugiooste tegema. See on oluline paradigma muutus.

Juba on ka tulemusi näha – Hispaania ja Itaalia võlakirja-

de intressimäärad on alanenud, riikide eelarvedefitsiidid vähenemas. Pankadevahelisel turul on usaldus ettevaatlikult taastumas.

Ent kõige sellega on võidetud vaid aega. Perensi sõnul ei tule võlakriisile sisulist lahendust enne, kui Euroopa lahendab oma struktuurse tööpuuduse probleemi, mis sai alguse juba seitsmekümnendatel aastatel, kui teatud tööstusharusid hakati Euroopast välja viima. Et elatusaset hoida, võeti laenu.

SEB Eesti juht Riho Unt mõn- nis samuti, et praeguse majan-

dusmudeli juures elavad Euroopa riigid ikka üle jõu ning valijatele antud lubadused ületavad majanduse võimalused mitmekordselt.

Euroala ühtse pangandusliidu loomise kiitsid pankurid aga ühel meelel ettevaatlikult heaks, mõõndes, et palju detaile on siiski veel lahtised.

Samas on selge, et kui soovitakse üleriigilise panganduse jätkumist, peavad ühtsele järelevalvele lisanduma ka pangandusliidu ülejäänud osad, sealhulgas ühtne hoiuste tagamise süsteem, märkis Kraft.

MEELELAHUTUSTÖÖSTUS

"Angry Birdsi" tegijad teenisid üle miljoni

"Angry Birdsi" edu on näha ka selle loojate pangakontodel, kirjutab Kauppalehti.

"Angry Birdsi" loonud mängufirma Rovio asutaja ja tegevjuhi Niklas Hedi (s 1980. aastal) eelmise aasta sissetulek oli üle 1,6 miljoni euro. Samuti sai ta 120 000 eurot kapitalitulu. Seega on ettevõtte edu lõpuks ka juhtide rahakotis tunda, veel aasta tagasi oli Hedi sissetulek maksuandmete järgi 58 000 eurot. Siis ta kapitalitulu ei saanud.

Ka Rovio turundusjuht Peter Vesterbacka teenis mullu hästi, tema palgatulu ületas 1,3 miljonit eurot.

AMETIÜHING

Autojuhtide palgalepe läks lõhki

Kuigi eilsest pidi kehtima hakkama autojuhtide üleriigiline palgalepe, lükkus see edasi.

Transporditöötajate ametiühing teatas, et kokkulepet täpsustatakse juriidiliselt ning antakse tööandjatele aega uute reeglitega kohtumiseks.

Transpordi ametiühing ja autoettevõtete liit allkirjastasid 16. oktoobril riigisisese veoseveo üldtöökokkuleppe, millega siseriiklike vedusid tegevate kutseliste autojuhtide minimaalne kuupalk tõuseb 620 eurole ja tunnitasu 2,85 eurole.

VARA MÜÜK

Käivitub kohtutäiturite e-oksjonikeskkond

Valitsuse istungil sai eile heakskiidu eelnõu, millega sätestatakse kohtutäiturite poolt vara müügiks kasutatavate e-oksjonikeskkondade nõuded ning ennekõike täpsustati oksjonite korralduslikku külge.

Kohtutäiturite koja esimehe Mati Kadaku hinnangul aitab eelnõu paremini korraldada kohtutäiturite ja pankrotihaldurite tööd.

EHITUS

Tallinn sai uue ehitusmääruse

Eilest kehtib Tallinnas uus ehitusmäärus, mis muudab planeerimisprotsessi kiiremaks, lihtsamaks ja läbipaistvamaks.

"Uus ehitusmäärus tagab planeeringute menetlusaja lühendamise, menetluse parema jälgitavuse ning menetlemisel halduskoormuse vähendamise," ütles Tallinna linnaplaneerimise ameti juhataja Anu Hallik-Jürgenstein.

Äripäev

kutsub:

TALLINN

NÖMME

KALJU

1923

3. nov 14:00

Kadrioru staadion

Kalju vs Tammeka

Kristen Viikmäe lahkumismäng

Raisk ja Bombillaz LIVE!

Lisainfo:

www.facebook.com/jkkalju

www.jkkalju.ee

MEISTRI LIIGA

KALJU MEISTRITIITLI TÄHISTAMINE!

help.ee

MAXIMA

adidas

JÄRVE KESKUS

MEGA MEDIA

McDonald's

Actual Print

SPORTLAND

lobise

Äripäev

TELINEX

Taisto

dreamcom

DELFI

HORECA EXPRESS

KADARIKU KÖÖGIKÜTT

YARLANTA

Ohutuleht

FIFAA

arigato

ISOVER

SECURITAS

SILIKAAT

SALVA

sis

EGMONT

KLIF KLAUS

TAKISTUSED

Eksportija põhiprobleem – vähene eristumine.

Ideed idufirmadelt

HANDO SINISALU, MAARJA LAASU
Best Marketing

Ekspordil pole peamine komistuskivi mitte ettevõtjate vähesed oskused või liiga tihe konkurents, vaid suutmatusest teistest eristuda, ütles Eksporti Akadeemia koolitaja ja ettevõtja Jakob Saks Best Marketingile antud intervjuus.

Te koolitate ettevõtjaid ekspordi vallas. Kas eksport on populaarne teema? Mulle tundub, et Eestis on ekspordist natuke väär arusaamine. Eestlastele kõlab "eksport" väga abstraktselt, umbes nagu "äri". Tegelikult on eksport kõige tavalisem müük.

Üldiselt on Eestis justkui kahte sorti ekspordööri. Esimene rühm on n-ö uue kooli ettevõtjad, kelle jaoks on eksport iseenesestmõistev. Nende tooted-teenused on kohe algselt ekspordiks mõeldud. Ja siis n-ö vana kooli ettevõtjad, kellele väliturule minek on väga suur ja oluline samm.

Usun, et vanema generatsiooni ekspordööri aitaks väga palju see, kui nad loobuksid üritamast teha äri oma kontorist. Nad istuvad seal ja usuvad, et nii tehaksegi eksporti. Nad jõuaksid noorele generatsioonile järele siis, kui nad oleksid rohkem n-ö *on the field*. Vaatleksid oma potentsiaalseid kliente väliturudel, suhtleksid rohkem, looksid välismaist meediat jne. Rohkem peaks hoidma silmi lahti ja ahmima endasse võimalikult palju uut informatsiooni. Kui hoiad mõtte värske ja jälgid pidevalt, mis maailmas toimub, siis saad aru, mis on selles äris tõeliselt oluline.

Mis on peamised takistused ettevõtete minekul väliturule? Kõige tavalisemad asjad, mida ekspordi takistavate probleemidena nimetatakse, on hirm, vähesed oskused-teadmised, tihe konkurents, väikesed mahud ja võõrad seadused välismaal. Minu arvates on need pseudoprobleemid. Eksportijad ise ütlevad, et sellised on nende peamised raskused, aga kui mina neid kõrvalt vaatan, siis on tavaliselt raskuste põhjus ikkagi vähene eristumine. Puudub konkreetne viis, kuidas teistest eristuda.

Eristuvuse puudumine võib kokkuvõttes päris kalliks maksma minna, seda peab aktiivselt otsima. Inspiratsiooni annavad eelkõige *start-up*-id ja väiksemad ettevõtted, kes peavad tegutsema väikeste ressurssidega võimalikult efektiivselt.

Eesti ettevõtjad ütlevad tihti, et ainus võimalus on läbi lüüa madalama hinnaga, aga ma ei ole sellega nõus. Kui teha midagi tõeliselt hästi ja eristuda, siis saab selle eest ka palju rohkem raha küsida.

Aga väikesel turul nagu Eesti võib eristumine ja nišis tegutsemine ettevõtte pankrotti ajada, sest ei jätku kliente – kas siin peab tegelema kõigega, et ära elada? Meenub tsitaat, et oluliselt tähtsam on olla väga tähtis vähestele kui vähetähts paljudele.

Konsultandid räägivad tihti alustavatele ettevõtetele, et katsume kõigepealt Eestis jalad alla saada ja siis hakkame vaatama välisurget. See plaan on algusest peale hukule määratud. Oleks enesetapp üritada Eestis nišitootega äri teha. Tahes-tahtmata pead tegema siin midagi, mis meeldib kõigile. Sellise asjaga aga ekspordi minna ei saa.

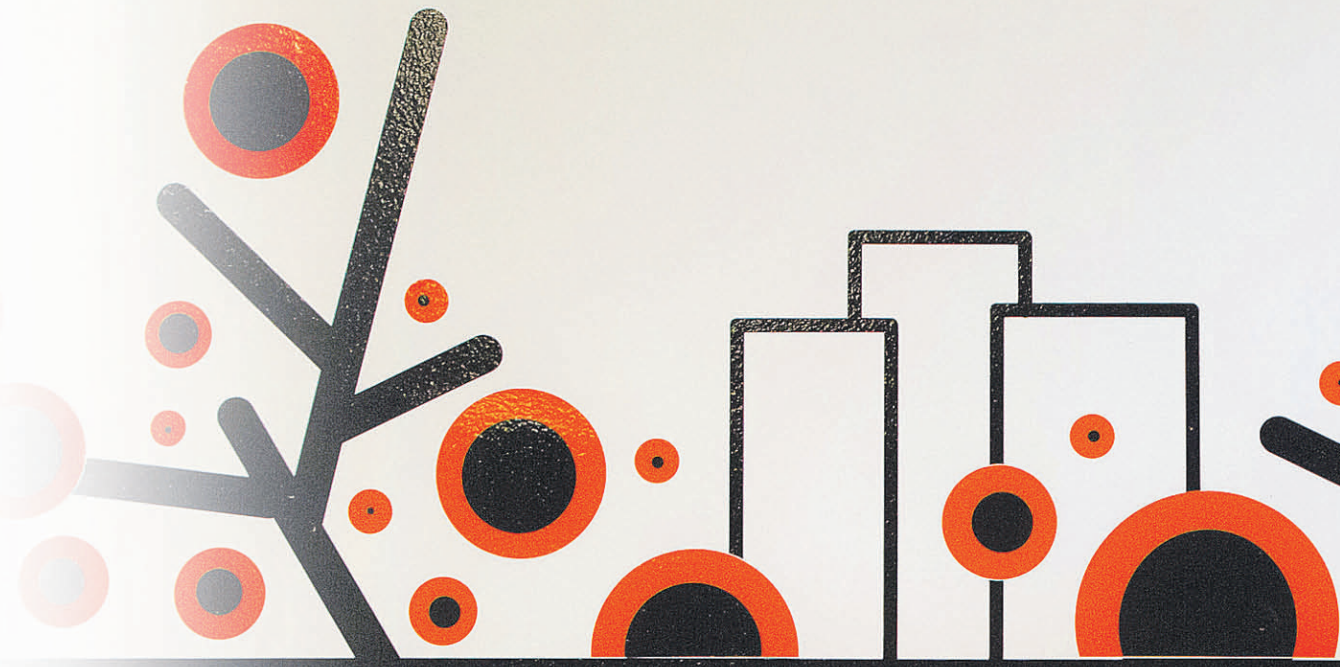
Ä Kes on kes Jakob Saks

ON OLNUD SEOTUD EKSPORDIGA üle 14 aasta. Algul aitas ta Taani saatkonnas majandusnõunikuna töötades Taani ettevõtetele Eestisse ekspordida, siis, töötades Taani Kesk- ja Väikeettevõtete Assotsiatsiooni juures, konsulteeris Taani ettevõtete sisenemist lähiturgudele. Pärast hariduse omandamist Kopenhaageni majanduskoolis suundus ta ennast täiendama Venezuelasse. Naastes Euroopasse töötas Saks ASI Baltika Kesk- ja Ida-Euroopa laienemispilaanide kallal ning innovaatilise Eesti väiketootja NeoQi ekspordi arendamise juures. Enne pikemaks perioodiks Hispaaniasse suundumist osales Saks tootmisettevõtte rajamisel Mehhi-kos, Guanajatos. Hispaanias juhtis ta oma valdkonna maailma suurima tootja ekspordit ligi 80 riiki. 2005. aastal suundus ta eraettevõtlusesse, tegeledes aktiivse eksporditööga ning konsulteerides ettevõtteid.

VIIMASED NELI AASTAT on Jakob Saks tagasi Eestis ning on käivitunud siin mitu ettevõtet. Praegu käivitab ta *off-road*-motosporti suunatud koosloome põhimõttel tehtud toodete idufirmat nimiga Rabaconda. Peale selle esindab ta 17 meie regiooni riigis USAst pärit ettevõtet GoldSilver.com, mis tegeleb investeerimisalaste teadmiste tõstmise ning investeerimiskulla ja -hõbeda veebimüügiga. Saks peab koos elukaaslasega ka Tallinnas Hirve pargi veerel asuvat Vahemere kööki pakkuvat Neikid Restot.

1-2

kätt tõuseb seminaridel tavaliselt püsti, kui koolitaja Jakob Saks küsib, kes tegi eelmisel nädala müügikõnesid mõnele uuele kliendile.

Mina ise olen ka nišiäris ning see on olnud teadlik otsus, et mingist osast klientuurist tuleb loobuda. Kui su toode aga sellele ülejäänud osale tõeliselt korda läheb, siis on kõik hästi.

On öeldud, et Eesti ettevõtted oskavad müüa ainult tuttavale. Välisurgetel pole aga enamasti tuttavaid ees. Mida sellest arvate? Mulle tundub, naljaga pooleks, et sellist tutvust juttu ajavad ainult transiidirahmed ja läbikukkunud ärimehed.

Ma räägiks parem müügist ja turundusest, mis on minu hinnangul eristumise kõrval eestlastele teine suurem ekspordiraskus. Ei tea, kas süüdistada okupatsiooniga, aga meil ei ole müügikultuuri. Meie DNAsse pole müügivõimekust sisse kirjutatud. Lihtne vastus on see, et peab lihtsalt hakkama müüma. Küsin alati erinevatel seminaridel ja koolitustel ekspordijatelt, kes tegi eelmisel nädala müügikõnesid mõnele uuele kliendile? Tavaliselt tõuseb ainult 1-2 kätt.

Samas Eesti ettevõtetes müügiosakonnad ikkagi kasvavad ja see on hea trend.

Kas Eesti päritolu tuleb praeguses turusituatsioonis toote/teenusele kasuks või kahjuks? Ühelt poolt olen Eesti patrioot – miks peaksime varjama oma päritolu? Mina arvan, et Eestil on puhas (aga ei saa öelda, et tugev) maine. Eestist teatakse nii vähe, et maine pole ei hea ega halb. Pigem

tundub mulle, et need, kes ütlevad, et Eestil on halb maine, otsivad süüdlast oma probleemidele või nõrkustele. See kõlab natuke nagu otsitud vabandus.

Mida arvate eksportijana allhankijaks olemisest? Kas peaks iga hinna eest püüdma oma brändi luua või on hea teha ka allhanget? Siin on samuti kaks mõttesuunda. Ühelt poolt ei ole halb olla allhankija, kui sa oled väga tugev – sul on väga konkreetsed konkurentsieelised ja see on teadlik tegevus. Teisest küljest, väga paljud allhankijad teevad seda sellepärast, et nad ei oska muudmoodi – see ei ole nende strateegiline valik.

Kui sul ei ole müügi ja turunduse võimekust, siis on parem olla allhankija. Kui sa aga tegeled ise müügi ja turundusega, siis toob see tõenäoliselt rohkem raha sisse, sest oma brändil on marginaalid suuremad, ning võtab vähemaks ka riski. Allhankijana võib tööandja sulle iga hetk öelda, et homme me võtame Poolast selle töö.

Nii et ühelt poolt on allhange risk, sest võid ühe hetkega olla turult läinud. Kui sa aga ka selles valdkonnas eristud, siis võib see olla väga hea strateegia.

Teil on ettevõtte Rabaconda, mis tegutseb väga kitsas nišis. Toodate innovaatilisi off-road-motospordi tooteid. Rääkige sellest ettevõtmisest lähemalt – kuidas müüte ja turundate? Meie siht-

KOOLITAJA ja ettevõtja Jakob Saks ütleb, et osa klientuurist loobumine ja nišitoote valimine oli tema ettevõttele teadlik otsus.

FOTO: VEIKO TÖKMAN

„Kui teha midagi tõeliselt hästi ja eristuda, siis saab selle eest ka palju rohkem raha küsida.“

koolitaja ja ettevõtja Jakob Saks

riigid on USA ja viis Euroopa suurriiki. Esimeseks müügikanaliks plaanisime veebipoe, aga nüüdseks on juba nii palju huvi maaletootajate ja jae-kaupmeestelt, et lähme kohe ka füüsilisse müügikanalisse. Kontaktid leidsime nii selle valdkonna teiste tootjate kodulehtedelt kui ka näiteks kohalikest motoajakirjadest.

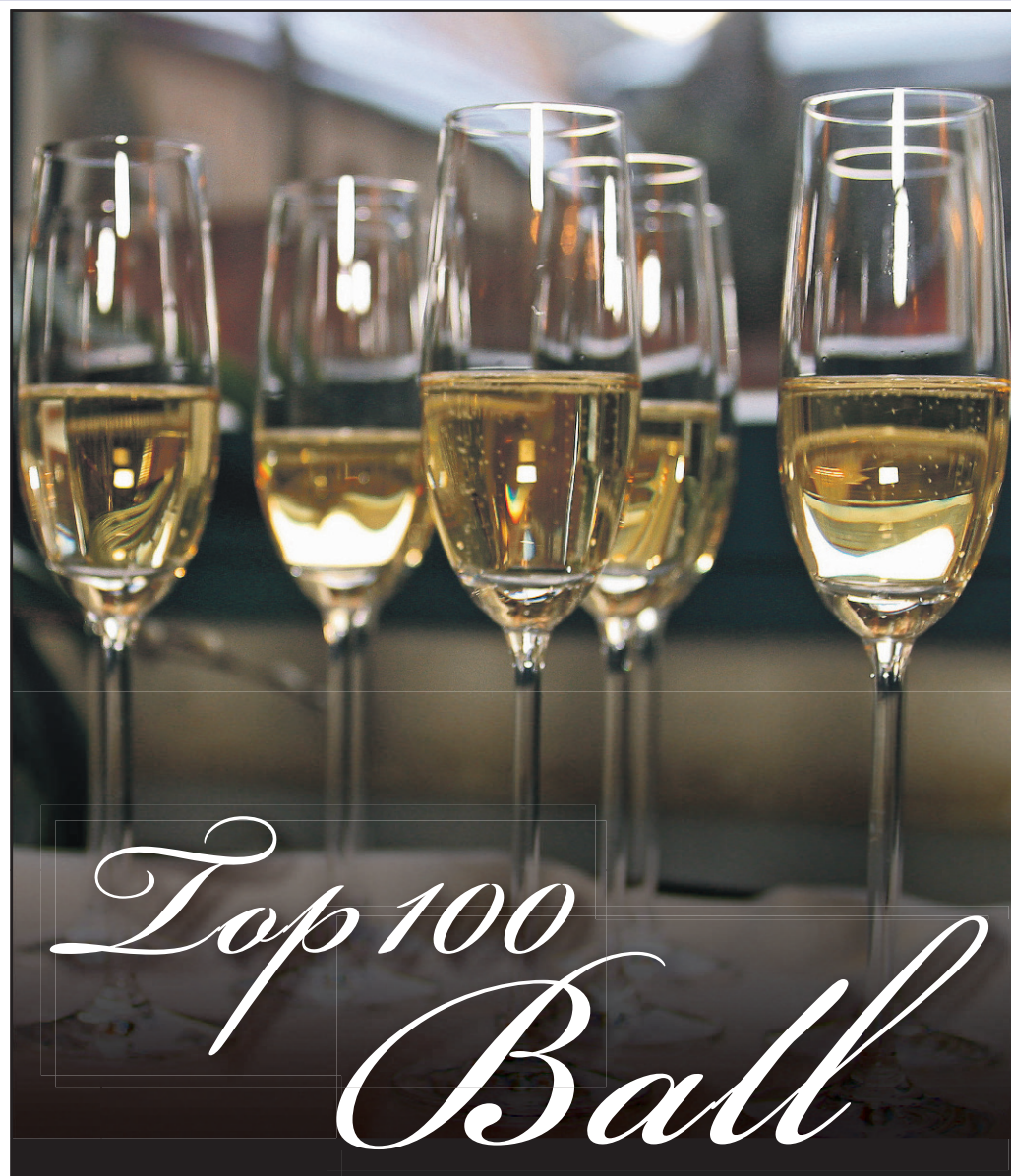
Lähemal asuvas riikides, nagu Soomes ja Rootsis, läheme otse olulisematesse motokauplustesse oma toodetega kohale. Seal tutvustame tooteid, jagame näidiseid ning ka müüme kohapeal. Kassavoogude juhtimise eesmärgil müüme võimalikult palju ettemaksuga, sest see aitab tootmist finantseerida.

Oluline on turundus arvamusiidrite kaudu. Näiteks käisime Saksamaal ISDE 2012 kuuapäevasel enduuro maailmameistrivõistlustel kohal ning jagasime oma rehvivahetuspukid välja maailma-meistritele. Kui inimesed nägid, et meie toodet kasutavad ka teised, sh nende konkurendid, hakati

meie toote vastu huvi tundma üle kogu maailma. See on saavutatav tuntud inimeste usalduse, referentsi ja nn *feim'i* kaudu.

Millised on Rabaconda kui alustava ettevõtte suurimad väljakutsed? Kõige kriitilisem on praegu õige hinnaga tootmise leidmine. Paras väljakutse on ka hirm kopeerimise ees, nii et *time to market* on meile hästi oluline. Õnneks meilt juba soovitakse osta, kuigi me pole veel tootma hakanudki.

Me ei tea, kui palju meie puki tootmine maksab, sest me ei ole veel sellega alustanud. Panime kõigepealt paika müügihinna ja siis lähtuvalt sellest hakkasime otsima tootmist. Kui kõik marginaalid maha võtame, siis selgub, et tootmise omahind peaks olema neli korda väiksem lõpptarbija hinnast. Kui me saame tootmishinna alla selle piiri, siis saame oma toodet müüa maaletootjate kaudu. Kui mitte, siis peame müüma veebipoe kaudu ja otse jaemüüjatele.

Top 100 Ball

EESTI EDUKATE ETTEVÕTETE TOP 100

võitjate avalikustamine ja autasustamine

29. novembril Estonia kontserdisaalis

Balli tantsumuusikat mängib **XXI Sajandi Orkester**
dirigent **Erki Pehk** juhendamisel

Õhtut juhib **Marten Kuningas**
Külaliste saabumine **19.30**

Külalisi tervitab Äripäeva peatoimetaja **Meelis Mandel**
Nukulikult kaunist moodi näitab **Tallinn Dolls**
Särtsakaid tantse esitavad **Kaisa Oja** ja **Martin Parmas**
Kauneid laule esitab **Liis Lemsalu**

Balliüllatused

23.00 Pidul jätkub klubi VABANK VIP-ruumides

Pilet kahele kuni 20.11: **199 eurot** (km-ga 238,8 eurot)
Pilet kahele alates 21.11 kuni 29.11: **230 eurot** (km-ga 276 eurot)

Äripäev

Registreerimine:

Telefonil 667 0304 või aadressil registreerimine@aripaev.ee
Lisainfo: Karit Jõgi, karit.jogi@aripaev.ee

VABANK

best

2012

Korraldaja:

best marketing

Toetaja:

TNS

Eesti suurim ÄRILT-ÄRILE KONVERENTS

BEST B2B 2012

7. novembril Tallinnas Roseni Tornis
aadressil Mere pst 6

9:00 – 09:30 Registreerimine ja hommikukohv
9:30 – 09:40 Konverentsi avasõnad

9:40 – 10:30 **B2B praktikute vestlusring:**
Jüri Teemant, Elisa Eesti ärikliendiüksuse juht
Sven Nuutmann, USS Security Eesti juhatuse esimees
Matti Pruul, GoTraveli juhataja
Joel Volkov, reklaamiagentuuri Tank juht
Hando Sinisalu, Best Marketing International juht

10:30 – 11:15 **Kuidas integreerida veebilehte, e-maili
turundust ja otsemüüki?**
Steve Kemish, äriklientidele suunatud
digitaalturundusagentuuri Cyance juht (UK)

11:15 – 12:00 **Kuidas eristumine võimaldab toote või
teenuse eest kõrgemat hinda küsida?**
Eesti tuntuim kliendisuhete valdkonna
koolitaja Indrek Saul

12:00 – 13:00 Lõuna

13:00 – 13:30 **Kuidas kliendikonverentside abil müüa
ja turundada?**
Endrik Randoja, konverentsifirma Confent juht

13:30 – 14:15 **Kuidas välismessidel kontakte luua ja müüa?**
Jakob Saks, Ekspordi Akadeemia konsultant

14:15 – 14:30 Kohvipaus

14:30 – 15:15 **Kuidas panna oma müügimeeskond
välismaale müüma?**
Allan Selirand, Navireci juhatuse esimees

15:15 – 15:45 **Suhtekorralduse roll B2B ettevõttes**
Liina Vahtras, Nortali meediasuhete juht

15:45 – 16:30 **Kuidas panna kõik ettevõtte töötajad
müüma ja turundama?**
Mika Raulas, Intelligent Customer
Management International juht (Soome)

16:30 Lõpp

Osalustasu: 249 € + km

Registreerimine: WWW.BEST-MARKETING.EE
E-post: silja@best-marketing.com
Telefon: 53 079 151

Stockholmi mööbli- ja valgustimes

5.–9. veebruaril 2013 toimub juba 62. Stockholmi mööbli- ja valgustimes, mis on Skandinaavia mööbli- ja valgustidisaini suurim ja tähtsaim iga-aastane kohtumispaik. Messil esitab ligi 750 eksponenti oma värseid saavutusi kodu- ja ühiskondliku mööbli, valgustuse ja tekstiili vallas.

Messi neljas hallis on ekspositsioonipinda ca 40 000 ruutmeetrit. Pea 450 Rootsist pärit eksponendi kõrval on tugevalt esindatud Taani, Soome ja Norra ettevõtte. Näitust oodatakse külastama kuni 40 000 ostujuhti, arhitekti, disainerit ja ajakirjanikke üle maailma.

Ka Eesti mööblitootjad on traditsiooniliselt messil oma standidega väljas ning tooteid tutvustamas ja äri laiendamas.

Külased leiavad messi suurimast, A-hallist ühiskondliku mööbli, valgustite ja tekstiili väljapaneku, B-hallis on

esindatud koduvalgustid ning C-hallis kodumööbel ja -tekstiil. Eraldi alal on välja toodud köögi- ja vannitoalahendused.

Messi kolm esimest päeva on mõeldud erialakülalistajale, kuid viimasel päeval on Stockholmismässani messikeskusesse oodatud kõik huvilised.

Samal ajal messiga toimub Stockholmi disaininädal (vt programmi www.stockholm-designweek.com), mis hõlmab kõrgetasemelisi disainiüritusi üle terve linna, aitab tugevdada Stockholmi rolli Skandinaavia maade pealinnana ja tuua messile lisakülastajaid.

2013. aasta messil jätkub kümme aastat kestnud traditsioon, kus messi aukülaline on tuntud disainer. Seekord on tegemist üliandeka Jaapani looja Oki Satoga, kes praegu realiseerib oma eksperimenteerivat ja huumoriga võrstsitatud minimalistlikku disaininägemust stuudio Nendo kaudu. Sato, kellest on saanud üks põnevamaid disainereid maailmas, kujundada on messil peasissekäigu lounge, mis on messi külalistajale inspireeriv kohtumispaik.

Oki Sato alustas karjääri 2004. aastal Stockholmi mööblimesi noorte disainerite väljapanekul "Greenhouse", kus tärganud ideed saavad

tähelepanu osaliseks ja alustavad kasvamist.

Sel korral on noorte disainerite uute ideede presenteerimiseks ning külalistajate ja tootjatega kohtumiseks mõeldud "Greenhouse'i" looja Stockholmi disainistuudio Note, kes on ammutanud inspiratsiooni barokkajastu aiakujundusest.

Messile annab värvi ka tun-

tud Rootsi arhitekti Gert Wingardhi ja Soome illustraatori Kustaa Saksi *talk show* "Hello!", mille eesmärk on tekitada arutelu töö- ja koosolekukeskkonna teemal. *Talk show* on kavas kahel korral igal messipäeval ja vahepausidele on planeeritud tootjate esitlused. Messiga paralleelselt toimub seminaride programm.

 Stockholmismässan

KAROL
REISIBÜROO

Stockholmi messide esindaja Eestis on reisibüroo Karol:
tel 614 3085, info@karol.ee,
www.karol.ee

Lisainfo WWW.STOCKHOLMSMASSAN.SE

ÄRIPÄEVA KOOLITUSED

4.–5. detsembril

PROJEKTIJUHTIMINE

Kuidas korraldada head koostööd projektis ja matriksorganisatsioonis?

Koolitus annab:

- struktureeritud ülevaate projektipõhisest ja matriksorganisatsiooni juhtimisest;
- arusaama projektijuhi rolli tähtsusest ja ülesannetest;
- süsteemse arusaama koostöö korraldamisest erinevate juhtide vahel, kes jagavad ühiseid ressursse;
- hulga töökorralduslike võtteid, kuidas oma tööd tõhusamaks muuta.

Koolitaja on **TIIT VALM**

Koolituse hind on 429 eurot (+ km).

12.–13. detsembril

PROJEKTIPÕHINE TOOTMINE

Kuidas korraldada tellimuspõhist tootmist?

- Kuidas kinni pidada kliendile antud lubadustest, kui tööde lõplikud mahud selguvad alles tööde käigus?
- Kuidas tootmisressursse jagada erinevate projektide vahel nii, et need valmiks täpselt õigel ajal?
- Kuidas garanteerida tööde teostamiseks vajalikud materjalid õiges koguses ja õiges kohas?
- Kuidas koormata ressursse ühtlaselt tingimustes, kus projektide (tööde) tellimine kliendi poolt on väga ebaühtlane ja raskesti prognoositav (ennustatav)?
- Kuidas kirjeldada ja jälgida töödega seotud riske ning neid hinnata?
- Kuidas motiveerida projektis osalevaid inimesi pingutama, kui kliendi soovid ja tahtmised muutuvad ajas?

Koolitajad on **TIIT VALM** ja **JAAK LAVIN**

Koolituse hind on 429 eurot (+ km).

Täpsemad kavad aadressil
www.koolitus.aripaev.ee

**KOLMEKORDSELT
VAIMUSTAV,
ÜHEKORDSELT
AINULAADNE.**

christmasworld 25. – 29.1.2013

paperworld 26. – 29.1.2013

creativeworld 26. – 29.1.2013

Kogege rahvusvaheliselt juhtivate erialamesside ülemaailmselt ainulaadset mitmekesisust: ükskõik kas pidulikud dekoratsioonid, paber, bürookaubad ja kirjatarted või hobi-, meisterdamis- ja kunstitarbed – Christmasworld, Paperworld ja Creativeworld pakuvad Teile kõiki trende ja uudiseid, loovaid ideid, erialast oskusteavet ja väärtuslikke kontakte. Kasutage sünergia – kolmekordselt vaimustav, ühekordselt ainulaadne.

Ühe pääsmega kõik kolm messi.
www.christmasworld.messefrankfurt.com
www.paperworld.messefrankfurt.com
www.creativeworld.messefrankfurt.com
info@karol.ee
Telefon +372 6 14 30 86

 messe frankfurt

Välismessikalender 2012-2013

reklaam

üritus	algus	lõpp	koht	teema	info
November					
DIGIEXPO, HIFIEXPO**	02.11	04.11	Helsingi	digitaalse meelelahutuse ning audio- ja videomessid	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
SKIEXPO, BOARDEXPO, JÄÄHOKI&SAALIHOKI**	02.11	04.11	Helsingi	talispordimessid	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
ALLT FÖR HÄLSÄN	08.11	11.11	Stockholm	suurim põhjamaade fitnessi- ja tervisliske eluviiside mess	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
WINTERSPORT	08.11	11.11	Stockholm	talvespordimess	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
MIT KÖK	08.11	11.11	Stockholm	köögimess	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
ELMA**	09.11	11.11	Helsingi	maamess	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
KÄSITÖÖ**	09.11	11.11	Helsingi	käsitöömeistrite toodete näitus ja müük	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
METSAMESS*/**	09.11	11.11	Helsingi	Helsingi metsamess	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
OUTLET EXPO**	09.11	11.11	Helsingi	tarbekaupade müügimess	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
LEMMIKLOOMAMESS**	10.11	11.11	Helsingi	lemmikloomad, tooted ja teenused	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
HIEUROPE NI & NUW	13.11	15.11	Frankfurt	toidulisandid	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
ELECTRONICA	13.11	16.11	München	elektroonikakomponendid	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
HAMBAARSTIDE PÄEVAD*	15.11	17.11	Helsingi	näitus ja seminarid stomatoloogidele	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
EMBALLAGE/MANUTENTION	19.11	22.11	Pariis	pakendus, laomajandus	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
KIRURGIAPÄEVAD*	21.11	23.11	Helsingi	erialaüritus kirurgidele	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
BIOFACH JAPAN	21.11	23.11	Tokyo	loodustooted	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
CEMAT INDIA	21.11	24.11	New Dehli	laomajandus	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
GET NORD	22.11	24.11	Hamburg	sanitaartehnika	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
FARMAATSIAPÄEVAD*	23.11	25.11	Helsingi	ravimikoolitus ja -mess	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
STOCKHOLM FOTO FAIR	23.11	25.11	Stockholm	põhjamaade suurim fotograafia- ja fototehnikamess	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
VALVE WORLD EXPO	27.11	29.11	Düsseldorf	ventiilid, kraanid, liidesed	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
INTERMODAL	27.11	29.11	Amsterdam	logistika, transport	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
FUTURE DEFENSE&SECURITY EXHIBITION	27.11	29.11	Stockholm	kaitse- ja julgeolekumess ja -konverents	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
EUROMOLD	27.11	30.11	Frankfurt	rakised	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
SPS/IPC/DRIVES	27.11	29.11	Nürnberg	tööstusautomaatika	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
LOOMAARSTIDE PÄEVAD*	28.11	30.11	Helsingi	Soomo Loomaarstide Liidu seminarid ja näitus	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
BIOFACH INDIA	29.11	02.12	Bangalore	loodustooted	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
Detsember					
STUDIA**	04.12	05.12	Helsingi	haridusmess edasiõppijatele	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
EXPOPROTECTION	04.12	07.12	Pariis	tööohutusvahendid	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
VÕITJA 2012**	08.12	09.12	Helsingi	Soomo Kennelliidu koertenäitus	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
Jaanuar 2013					
ARSTIDE PÄEVAD 2013*	08.01	11.01	Helsingi	Soomo arstide kongress ja mess	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
PSI	09.01	11.01	Düsseldorf	reklaamindus	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
HEIMTEXTIL	09.01	12.01	Frankfurt	kodu- ja sisustustekstiil, tapeedid	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
DOMOTEX	12.01	15.01	Hannover	põrandakatted	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
HOGA	13.01	16.01	Nürnberg	hotellindus, toitlustus	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
IMM	14.01	20.01	Köln	mööbel	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
BAU	14.01	19.01	München	ehitusmaterjalid	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
MATKA 2013 - TURISMIMESS*/**	17.01	20.01	Helsingi	põhjamaade suurim turismimess	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
FORMEX	17.01	21.01	Stockholm	sisekujundus ja disain	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
CARAVAN**	18.01	20.01	Helsingi	haagissuvilad ja matkaautod	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
GRÜNE WOCHE	18.01	27.01	Berliin	toit, toiduained	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
BOOT	19.01	27.01	Düsseldorf	paadid, kaatrid	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
EDUCA**	25.01	26.01	Helsingi	koolitus- ja haridusmess õpetajatele	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
FORMA COZYLIVING*	25.01	27.01	Helsingi	kingituste, majatarvete ja kodusisustuse erialamess	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
CHRISTMASWORLD	25.01	29.01	Frankfurt	jõuluehted, peotarbed	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
PAPERWORLD	26.01	29.01	Frankfurt	kontoritehnika, bürootarbed	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
ISM	27.01	30.01	Köln	maiustused	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
DUUNIIN.NET 2013**	30.01	30.01	Helsingi	rakenduskõrgkoolidele suunatud töövahendusüritus	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
SPIELWARENMESSE	30.01	04.02	Nürnberg	mänguasjad, lastekaubad	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
XVI HAAPAPÄEVAD	31.01	01.02	Helsingi	haavaravi praktikas	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
MP MOTONÄITUS**	31.01	03.02	Helsingi	Põhja-Euroopa suurim mootorrattapäätus	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
Veebruar 2013					
ISPO	03.02	06.02	München	spordikaubad	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
STOCKHOLM FURNITURE FAIR	05.02	09.02	Stockholm	mööbel	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
NORDIC LIGHT FAIR	05.02	09.02	Stockholm	valgustid	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
FRUIT LOGISTICA	06.02	08.02	Berliin	puu- ja juurviljad	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
VEENE - PAADIMESS*/**	08.02	17.02	Helsingi	rahvusvaheline üritus	
BIOFACH	13.02	16.02	Nürnberg	loodus- ja tervishoiutooted, toiduained	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
ANTIHKÄSSAN	14.02	17.02	Stockholm	antiigimess	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee

* professionaalidele ** lõpptarbijatele

Välismessikalender 2013

reklaam

üritus	algus	lõpp	koht	teema	info
Veebruar 2013					
EUROCIS	19.02	21.02	Düsseldorf	jaekaubanduse IT- ja turvalahendused	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
ENERGYTECH	21.02	24.02	Thessaloniki	taastuvenergeetika	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
CONSTRUCTIONE & ENERGY	21.02	24.02	Viin	elamuehitus ja inimesekeskne koduhaldus	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
INFACOMA	21.02	24.02	Thessaloniki	kliimaseadmed	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
FASTENER	26.02	28.02	Stuttgart	kinnitusvahendid, rauakaubad	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
EASYFAIRS* FASTFOOD JACAFE*	27.02	28.02	Helsingi	erialamess kiirtoitlustusele ja kohvikutele	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
EASYFAIRS* RAVINTOLA*	27.02	28.02	Helsingi	mess restoranidele ja kokkadele	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
EASYFAIRS* KAUPUS*	27.02	28.02	Helsingi	jaemüüjate mess	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
EASYFAIRS* KAUPPA VERKOSSA*	27.02	28.02	Helsingi	e-kaubanduse mess	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
EASYFAIRS* VISUAL COMMUNICATIONS*	27.02	28.02	Helsingi		Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee
Märts 2013					
ALT FÖRSJÖN	02.03	10.03	Stockholm	paadid, tarvikud	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
IDS	12.03	16.03	Köln	hambaravi ja -tehnika	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
ISH	12.03	16.03	Frankfurt	sanitaartehnika, kütte- ja ventilatsiooniseadmed	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
PROWEIN	24.03	26.03	Düsseldorf	veinid, alkohol	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
Aprill 2013					
HANNOVER MESSE	08.04	12.04	Hannover	tööstusmess	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
SALONE DEL MOBILE	09.04	14.04	Milano	mööbel	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
BAUMA	15.04	21.04	München	ehitustehnika	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee
Mai 2013					
CONSTRUMAT	21.05	24.05	Barcelona	ehitusmess	Karol AS, tel 614 3086, info@karol.ee, www.karol.ee

Eesti messikalender 2012-2013

üritus	algus	lõpp	koht	teema	info
November					
LAPS JA PERE 2012	17.11	18.11	Saku suurhall	XX lastemess	Taveco Disain OÜ, reet@taveco.ee tel 505 8300, www.lapsjapere.ee
Detsember					
ELUKVALITEET 2012	07.12	08.12	Tartu Näitused	mahepõllumajandus, säästlik eluviis, energeetika, jäätmekäitus jne	AS Tartu Näitused, tel 742 1662, maria@tartunaitused.ee, www.tartunaitused.ee
Märts 2013					
KODUMESS	07.03	09.03	Saku suurhall	MINU KODU, MINU AED, TEEN ISE, KODU KORDA	Taveco Disain OÜ, tel 610 4052, lembi@taveco.ee, www.kodumess.ee
Aprill 2013					
MAAMESS	18.04	20.04	Tartu Näitused	METS 2013: rahvusvaheline puidutööstus- ja metsandusnäitus AGRO TARTU 2013: rahvusvaheline põllumajandusnäitus TARTU TOIDUMESS: toidukaubad, talutooted AIAS & ÕUES: aiandusnäitus	AS Tartu Näitused, tel 504 2575, margus@tartunaitused.ee, www.maamess.ee
Oktoober 2013					
TALLINNA TOIDUMESS 2013*	30.10	01.11	Tallinn	toidu, seadmete ja sisustuse mess erialaspetsialistidel	Profexpo OÜ, tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee

* professionaalidele ** lõpptarbijatele

Juba alates 1993. aastast reastab majandusleht Äripäev Eesti ettevõtteid eelmise aasta majandustulemuste põhjal. Just Äripäeva koostatavaid edetabeleid peetakse seni kõige täiuslikumaks avalikuks ülevaateks Eestis registreeritud firmade põhilistest finantsnäitajatest.

2011. aasta majandusnäitajate põhjal koostatud edetabel

Eesti Edukamad Ettevõtted

Ilmub 30. novembril

TOP 100

Äripäev

■ A4-formaadis
■ Tiraaž 16 000
■ Valgel kriitpaberil
■ Kolmekeelne
■ Värviline
■ Jõuab tasuta
Äripäeva tellijateni

Sisu:

Eesti ettevõtete TOP 100
Kasumi TOP 100
Kasumi kasvu TOP 100
Rentaabluse TOP 100
Varade tootlikkuse TOP
Käibe kasvu TOP 100
Käibe TOP 500
Audiitorfirmade TOP
Koolitusfirmade TOP
Autotranspordifirmade TOP
Ekspediitorfirmade TOP
Kinnisvarafirmade TOP
Kinnisvara korrashoiu TOP
Trükitööstuste TOP
Kirjastuste TOP
Toiduainetööstuse TOP

Jaekaubanduse- ja hulgikaubanduse TOP
Mööblitootjate TOP
Ehitusmaterjalide tootjate TOP
Ehitusfirmade TOP
Puidutööstuse TOP
Keemiatööstuse TOP
Joogitööstuse TOP
Metallitööstuse TOP
Põllumajandustootjate TOP
Gaselli TOP
Pere- ja töötajasõbralike firmade TOP
Arvutifirmade TOP
Infotehnoloogiafirmade TOP
Telekommunikatsiooni TOP
Turunduse TOP
Harjumaa TOP

Raplamaa TOP
Jõgevamaa TOP
Järvamaa TOP
Pärnumaa TOP
Läänemaa TOP
Saaremaa TOP
Hiiumaa TOP
Tartumaa TOP
Viljandimaa TOP
Lääne-Virumaa TOP
Ida-Virumaa TOP
Põlvamaa TOP
Valgamaa TOP
Võrumaa TOP
Intervjuud võitjatega
TOP 100 läbi aja

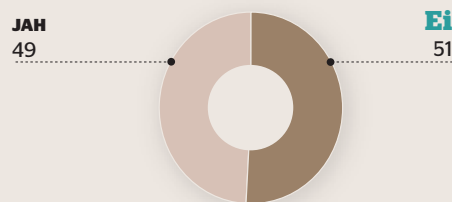
Reklaami projektijuht: Irina Altin-Smirnov

E-post: Irina.Altin-Smirnov@aripaev.ee

Telefon: 667 0069 Faks: 667 0200

toimetaja Vilja Kiisler tel 667 0182, e-post vilja.kiisler@aripaev.ee

protsent vastanutest

JAH
JÜRI MÕIS,
ettevõtja

Estonian Air on sellest *benchmark*'ist allpool, tal on 5 lennukit ja 20 miljonit kahjumit.

JAH
VEIKKO MARIPUU,
ettevõtja

Kommentaar artiklile “Raha betooni asemel palka”

LOE WWW.ARIPA.EV.EE

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon: (372) 667 0195,
(372) 667 0222,
faks: (372) 667 0265,
(372) 667 0165
Trükk AS Kroonpress
Toimetused:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111,
faks: (372) 667 0265
Korrespondent Tartus
Väinu Rozental,
vainu.rozental@aripaev.ee
Reklaamiasiakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105,
faks: (372) 667 0200
**Seminariid, käsiraamatud,
Raamatuklubi ja infolehed:**
tel: (372) 667 0207.

faks: (372) 667 0290
Tellimine ja levi:
 e-post: register@aripaev.ee
 tel: (372) 667 0090
 faks: (372) 667 0039
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine
 Ainult Aripaeva paberlehes tellija
 saab lugeda Eesti parimat majanduslehes digiversiooni **internetis, iPadis ja nutitelefonis.**
Aripaev veebis: www.aripaev.ee

Toetusvõtt endale õiguse kirju ja kaastõid vajaduse korral lühendada. Tõlmes kaastõid ei tagasta. Kõik ajalehes Aripaev ja tema lisasid avaldatud artiklid, fotod, teema kirjandus (sh päevakajalised teemad) kuuluvad vabalt võetavale teile (sh teemal) on autoriõigusega kaitsitud teosed ning nende reproduktseerimine, levitamine ning edastamine mis tehes kujutab endale Aripaev kirjaliku nõusoleku saanud. Kaasajate korral ajalehes sisu kasutamiseks on vaja sõlmida kirjeldatavale kohta võtte pöörduda kressin@nookusse.pn.ee või tel (372) 664 3363.

Kus laastab **orkaan** nimega Juhan Parts järgmisena?

Tõsimeeli räägiti Aasia lendudest ja sealsetest partnerlennukompaniist, mille puhul tuleb asjatundmatus varjamatault esile. Nimelt ei hakka ükski Aasia lennufirma siia lendama, kuni Tallinnast ei saa 2–3 korda päevas Zürichisse. Zürich on näide, aga väga iseloomulik näide. Soome väikelinnade ja meie koduturu baasil ei juhtu seda lähema kümne aasta jooksul. Kui üldse kunagi. Kui Tallinnast saaks hommikul ja õhtul kõigis-

Tero Taskila häbiväärne **hukkamine**

Lennufirma pühkis enne uue juhi esitlemist temast käed puhtaks, Taskila oli sündmuste kulmineerudes juba lennufirmast lahkunud, temalt kommentaare saada ei õnnestunud. Ent just seda oleks vaja olnud. Vaja oluks selgitusi: milliseid eesmäärke Taskila täitis, millega toime ei tulnud; millest tuleneb veendumus, et senine juht ei suuda uut suunda ellu viia, kui-

KARLI LAMBOT
ACE Logistics Group ASi nõukogu esimees

”**Mul tuleb külm higi seljale, kui mõtlen, kuidas Parts numbreid kokku lööb.**

Partsi heakskiidul viljeles ettevõtte heitlikku ja kulukat lennukipargi vahetust. Pisisese lennufirma jaoks on riskantne sagedasti lennukitüüpe muuta, sest kohapealne personal peab suutma nii erinevaid marke hooldada. Vastava koolituse ja hooldusõiguste saamine on lennunduses vägaagi kallid. Rääkimata pilootidest, kes peavad suutma kõiki eri lennukimarke õhus hoida.

Mul tuleb külm higi otsa ette, kui mõtlen, kuidas Parts energeetikas ja muudes muudes majandusharudes askeldab ja numbreid kokku lööb. Mees pole kunagi ettevõtluses kätt proovinud, kuid pajatab latusasti ärimudelitest ning elujõulistest strateegiatest. Ammu oleks pidanud aru saama, et see on vaid sisutühi kelkimine ning mees ei vääri majandusministri kohta. Siiski tean, et tulgu mis tuleb, tagasi ei astu ta mingil juhul. Sest toiduahel on suur, kõiki kliente on vaja elus hoida, ministri kaaskond võib nälga jääda, poliitilised juhtimiskeemid kokku kukkuda. Ei, vastustust ei võta!

**Tundub, et Taskilast lahtisaa-
misega läks kiireks.** Lennufir-
malt ajakirjandusele saadetud

Loodetavasti saab peaminister uue juhi palgast aru ega pea tema tööd seetõttu avalikult õonestama, majandusminister ei distantseeri end juhile hinnangut andes vastutust nõukogule lükates ning eestlastel on olulisem lennufirma tulevik, mitte ei takerduta taas väiklaselt palganumbriks.

Loodetavasti saab peaminister Estonian Airi uue juhi palgast aru.

VIDEO: RÕÖMUS VANG. Ulatusliku maksupettuse kahtlusega vahi all viibiv Marko Kalev oli kolmapäeval kohtus röömsas tujus ja poseeris Salvador Dali raamatu-ga “Geeniuse päevik”.
MILLISEST TÄHTKUJUST ON EESTI RIKKAD? Maailma esirikkureid reastav Forbes tõi 2006. aasta edetabelit analüüsid välja, et enim rikkaid on Neitsite seas.

TASKILA: MU KODU TABAS MEEDIARÜ-NAK. Estonian Airi juhi kohalt lahkunud Tero Taskila ütles Äripäevale, et austab aktsionäride otsust muuta ettevõtte strateegiat ning on nõustunud kohast loobu-ma. Rohkem ei soovinud ta oma lahku-mist kommenteerida. Mõni reporter käis isegi tema koduukse taga. Taskila sõnul ei olnud see kogemus meeldivate killast.

TOIMETAJA VEERG

Valitsust ei ravi koodeks, see valitsus on **ravimatu**

Eilsel valitsuse pressikon-verentsil kurtis peaminis-ter Andrus Ansip, et ta ei näe ühiskonnas valmidust disku-teerida. Talle tegi muret, et sel-lal, kui tema räägib riiklikult olulistest teemadest, kohtab ta vastuseks ainult sildistamist. Samas jättis nii peaminister kui ka teised ministrid ajakirja-nike esitatud konkreetsetele ja sisulistele Reformierakonna ra-hastamisskandaali puudutava-tele küsimustele vastamata või olid vastused nii üldsõnalised, et neist polnud võimalik väl-ja lugeda muud kui: Reformi-erakonna ja valitsuse jaoks on see teema lõpetatud, elu läheb edasi. Pole mõtet siin korruta-da oma “uskumusi”. See polevat ajakirjanikule kohane.

Totaalne kurtus. Olen peami-nistriga nõus: valitsuspoliiti-kutega diskuteerida pole töö-poolsest võimalik. Selles mõt-tes on ajakirjanike ja poliiti-kute mõttevahetus täiesti sur-nud juba pikemat aega. Diskus-sioon eeldab nimelt, et kumbki pool kuulab, mis teisel on öel-da. Pressikonverentsil tähen-daks see, et küsimust kuuldak-se, pannakse tähele, sellest saa-

VILJA KIISLER
toimetaja

Partokraatlik paral-leeluniversum eksis-teerib oma, mitteinim-like reeglite järgi.

dakse aru. Ja kui vastatakse, siis räägitakse ikka sellest samast asjast, mitte äkki mõnest tei-sest. Nii Ansip kui ka tema valit-suse ministrid aga räägivad ju-ba pikemat aega mingist oma asjast, mis näib asuvat hoo-pis teises dimensioonis. Nen-de kahe paralleelmaailma vas-tuolu on kasvanud nii suureks, et kokkupuutepunkte ei pais-ta olevat jäänud. Võidakse istu-da ühes ruumis, ja ometi viibi-da eri paikades, millel ühisosa puudub. Omatahtsi viisid minist-rid jutu eetikakoodeksile: pole-vat tõsi, mis ajalehed selle põh-

jalaskmisest kirjutavad. Jutt käis riigikogu eetikakoodek-sist, mida on koostama asunud reformierakondlane Kaja Kal-las. Olen siamaani arvanud, et koodeksist võiks kasu sündida, mitmel elualal toimib see pä-ris edukalt. Ent valitsusele see ju ei laieneks, ministritesse ei puutuks.

Ühismöödotus. Pealegi ei ole mu meelest üldse kindel, et see “uskumustesse” kinni jäänud avalikkus ja poliitikud sellest ühtemoodi aru saaksid. Eeti-ka on midagi inimesele omast, inimlikku. Suur osa poliitikuist on aga inimlikud mõõtmel täiesti minetanud, ehkki ini-mese väliskuju säilitanud. Par-tokraatlik paralleeluniversum eksisteerib oma, mitteinimli-ke reeglite järgi. Kui Ansip rää-gib, et “rahva kannatus on kat-kenud”, siis mõtlen ma üht, aga Ansip hoopis midagi muud – ja ma ei saa aru, missugune on see rahvas, kellest tema räägib. An-sip räägib ajakirjanikust kui inimesest, kes püüdleb töö poo-le. Ma võiksin samale lausele al-la kirjutada, aga välja tuleb, et silmas peame me täiesti erine-vaid asju. Ühist mõõdet ei ole.

VASTUKAJA

Ettevõtluskeeld ausale võlglasele on absurdne

Seadusemuudatusi ette val-mistavad ametnikud leiavad, et ettevõtluskeeldu kohalda-mine peaks olema rakenda-tav ka maksuvõlglaste suhtes ning kohtuväliselt.

Teatavasti kuulub ettevõt-lusvabadus põhiõiguste hulka ning demokraatlikus riigis ei ole põhiõiguste piiramine koh-tuväliselt kombeks. Vaadeldava seadusemuuda-tuse vastuvõtmisel tuleb ilm-selt hakata väitlema sellise re-gulatsiooni ja põhiseaduse kooskõla üle. Kes selle jama ja põhjendamatuks osutuvad pii-rangud pärast kinni maksab?

Võlg pole kuritegu. Teiseks ei tohi kedagi karistada tema võlgade eest. Võlg tuleb taga-si maksta, kuid võlgujäämine, kui sellega ei kaasne pettuslik-ku manipulatsiooni, pole ise-enesest kuritegu. EPL tsiteerib justiitsministeeriumi ametnik-ku Indrek Niklust, kes leiab, et kui ettevõtluskeeld jääb kohtu otsustada, siis oleks see ressursi raiskamine. Ametniku loogikat

VAHUR KIVISTIK
vandeadvokaat, Hansa Law Offices

Kes selle jama ja põh-jendamatuks osutu-vad piirangud pärast kinni maksab?

jagades on kohtupidamine üld-se suur raiskamine. Mis teha, õigus ausale õigusemõistmisele ongi kallis. Ettevõtluskeeld on olemusli-kult karistus, mis praegu on ko-difitseeritud karistusseadusti-kus lisakaristusena ka majan-duskuritegude eest. Seega on riigil praegu vajalikud relvad arsenalis ja neid võlgnike lintši-miseks juurde anda poleks pro-portsionaalne. Olukord, kus isik on maksud ausalt deklaree-

rinud, kuid ei suuda neid tasu-da, ei ole nüüd ega ilmselt tule-vikuski kuritegu. Ilmselt ei ole-gi seda võimalik kriminalisee-rida, sest põhiseaduse kohaselt ei saa võlavanglat eksisteerida.

Ärikeeld kriise ei lahenda. Võlg, ka maksuvõlg, võib tekki-da ebaõnnestunud äriplaanist või tehingupartneri makse-raskustest. Meenutame, et veel kaks-kolm aastat tagasi majan-duskriisi põhjas oli kujundli-kult öeldes pool Eesti äriilmast kellelegi võlgu. Ka maksuame-tile. Ärikeeluga majanduskriise ei lahenda. Leian, et ametnikud teevad põhimõttelise vea, samastades ettevõtluskeeldu kohaldades võlgniku petturiga. Ettevõtluskeeld saaks olla põhistatud eelkõige elukutse-listele tankistidele, et tagada õiguskindlus. Tavalise firmaju-hi puhul vähendaks ettevõtlus-keeld reaalselt võimalust ka te-kitatud kahju hüvitada, muidu-gi juhul, kui on üldse alust se-da nõuda.

2. november 2012 ÄRIPÄEV
toimetaja Vilja Kiisler, tel 667 0150, e-post vilja.kiisler@aripaev.ee

Äriteenused

TEL 667 0105, reklaam@aripaev.ee

reklaam

ML-TRANSPORT

Osakoormate vedu tagaluukautodega TALLINN–HELSINKI–TALLINN

Enne kl 12 tellitud veos järgmisel tööpäeval sihtkohas!

tel: +372 505 5074
info@mltransport.ee

www.mltransport.ee

DREWS AUTO

REHVID ja VELJED ALATI SOODSAD HINNAD!

Suur-Sõjamäe 8b, Tallinn
drewsauto@hotmail.ee
tel 610 1033, 553 5133

www.drewsauto.ee

Vajad **PLASTIKUST** toodet?
info@plast.ee, tel 58 518 778
www.plast.ee

a:ruut | parimad sisustuslahendused aastast 2004

Aruut OÜ pakub **VIIMISTLUST:** MDF, vineer, puit, spoon, mööblidetailid, klaas, värv, peits, lakk, kõrgläige.

Viimistlus ja mööblidetailid
tel 59 055 506, www.aruut.ee

reedel, 16. novembril

Kaubanduse klubi Amservis

Mida ennustab autokaubandus tulevaks aastaks majanduses?

Päevakava

9.30–10.15 Mida ennustab autokaubandus tuleva aasta majanduskasvuks.

RAIVO KÜTT, Amserv Grupi üks omanikke

10.15–11.00 Millist analüütikat ja uuringuid kasutab Amserv uue aasta prognooside ja eelarve tegemiseks?

MART MÄGI, Amserv Grupi tegevjuht

11.00–11.20 Kuidas kehv majandustulemus pressile heaks uudiseks teha?

TIMO RAUSSI, Kommunikatsiooniettevõtte In Nomine konsultant

11.20–11.30
Küsimused-vastused

Klubi toimub Amserv Auto Järve esinduses Tallinnas Pärnu mnt 232.

Osalemine maksab **68 eurot** + km.
Lisainfo Annika Matson, telefon 511 7199 või annika.matson@aripaev.ee.

Rohkem infot
www.kaubandus.ee

AMSERV
IN NOMINE

kaubandus.ee

TÕUSJA

Uute BlackBerry telefoni-
de testimine on alanud, mis
rõõmustas eile aktsionäre.

Research In Motion

8,80 USD +11,55% ▲

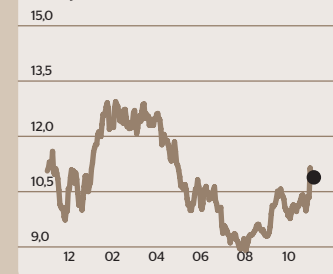

LANGEJA

Fordi oktoobrikuised müügi-
numbrid ei vastanud analüü-
tikute ootustele.

Ford Motor

10,96 USD -1,88% ▼

ÄRIPÄEV 2. november 2012

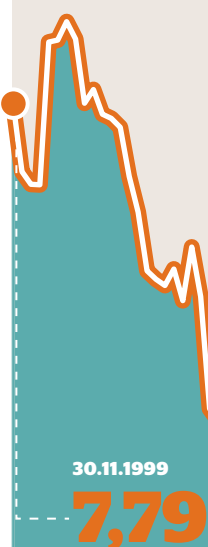
toimetaja Romet Kreek, tel 667 0192, e-post romet.kreek@aripaev.ee

Ä Hind

Eneli aktsia on tulnud päris madalale

hinnad eurodes

ALLIKAS: BLOOMBERG

AKTSIA

Rahvaaktsia Enel. Itaalia elektritootja

ROMET KREEK
romet.kreek@aripaev.ee

Paari nädala eest oli mul võimalus väisata Euroopa ühisturu 20. aastapäeva ürituste raames Roomat ja külastada ka Itaalia suurima aktsionäride arvuga börsifirma Eneli elektrijaama Rooma lähedal.

Pärast slaidiprogrammi Enelist jagati Euroopa Liidu maade ajakirjanikele välja kiivrid ja helkurvestid, istusime bussi ja sõitsime Torrevaldaliga Nord Civitavecchiasse, kus asub üks maailma puhtaima tehnoloogiaga kivisöel põhinevaid elektrijaamu. Bussis viskasime nalja, et õhtune vahetus asub tööle.

Huvitav kogemus oli seista söehoidlas koos 70 000 tonni kivisöega, mida merd pidi imporditakse Indoneesiast, Lõuna-Aafrika Vabariigist, Colombiast, Venemaalt ja USAst. Söehoidlast lahkudes ei olnudki jalatsitallad mustad. Kivistüsi ei näe korraiski päikesevalgust, vaid laaditakse laevadelt kaetud konveierilintidele, kus see läheb söehoidlatesse ja sealt kõrge surve all ja kõrge temperatuuril põletamisele.

Tekkiv tuhk ja kips saadetakse laevadega mööda maailma laiali, näiteks üks laev ootas lasti-

Kontroll-osalused ettevõtetes on riigi strateegilised varad ja rääkides Enelist või Enist, ei räägi me hetkel nende müügist.

Itaalia aserahandusminister
Gianfranco Polillo

mist, et viia tuhk Norrasse, kus seda kasutatakse tsemendi tootmisel. Tekkiv soojus leiab rakendust basseinides kalakasvatamisel.

“Ehk peaksime järgmisel külaskäigul pakkuma eineks meil kasvatatud kalast rooga,” viskas küsimuse õhku Brüsselist kohale lennanud Eneli lobitöötaja. “Kalakasvatus on meil muidugi firmast välja antud tegevus.”

Väike osa suurest ärist. Kuid see 1980 MW võimusega elektrijaam on vaid väike osa Enelist, mis tegutseb 40 riigis. Kokku on ettevõttel üle 97 000 MW elektritootmise võimsusi ning ta müüb elektrit ja maagaasi umbes 61 miljonile tarbijale. Hispaanias kuulub ettevõttele 92 protsenti Endesast. Ida-Euroopas on ettevõttel Slovakkias 66protsendine osalus Slovenske Elektrarnas ning Venemaal enamusosalus OGGK-5s ja vähemusosalus SeverEnergias.

Enel läks Milano börsile 1999. aastal. Aktsia hinda vaadates ei ole pilt kuigi kena. Sellest hoolimata on ettevõttel jätkuvalt 1,4 miljonit aktsionäri. Aktsionäride arvu poolest on Enel Itaalia suurim börsiettevõtte. Ettevõtte turuväärtus on 17 korda suurem kui kõigil Tallinna börsi ettevõtetel kokku. 27,2 miljardi eurose turuväärtusega on ettevõtte Itaalias selle näitaja poolest suuruselt teine, jäädes maha vaid ENIst. Aktsia on suhtarvudelt atraktiivne – hinna-kasumi suhe on kaheksa, indikatiivne brutodividenditootlus ühek-

Ä Mis on mis

Itaalia börsifirma Enel

Eneli kapitali struktuur, miljardit eurot		Eneli majandustulemused 2011, miljardit eurot	
netovõlg	47,6	käive	79,5
omakapital	54,6	kasum	4,1
kogukapital	102,2		

ALLIKAS: ENEL

Ä Tasub teada

Elektrinõudluse keskmine aastane kasv 2011-2016

%	
Itaalia	1,2
Hispaania	1,5
Venemaa	1,3
Slovakkia	1,8
Ladina-Ameerika	5,1

Elektrinõudluse muutus 2012. aasta I poolaastal

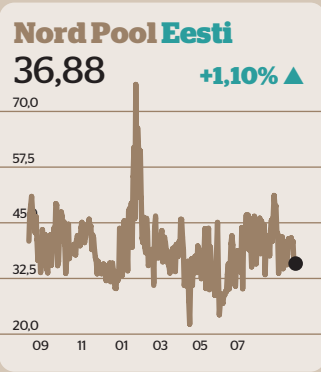
	kasv Eneli eelarves, %	tegelikkus, %
Itaalia	0,4	-2,1
Hispaania	-0,8	-0,1
Venemaa	1,0	1,7
Slovakkia	1,6	-0,1
Ladina-Ameerika	4,4	5,0

JUBA elektrijaama fuajees saab seinal olevalt ekraanilt selge pildi, mis elektrijaamas parasjagu toimub. FOTO: ROMET KREEK

aasta suurima languse tegi eile Tšehhi 5aastaste võlakirjade tootlus, kukkudes 0,17 protsendi-punkti, kui keskpank otsustas baasintressimäärad langetada nulli lähedale.

ELEKTER

Elektri hind on aktsiaturgudest tunduvalt püsimatum.

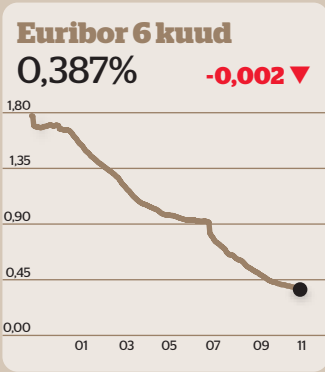
VALUUTA

Euroala kriis kogub tuure, euro langeb.

INTRESS

Euroopa Keskpanga baasintressimäärade langetamine surub Euribori alla.

RAHA

reklaam

Kommertsbankade intressitooted

pank	jooksev hoius %		tähtajaline hoius %									
	keskmiselt kuu jäägil	kuu püsijäägil	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	min summa	
Sampo Pank****	0,01	0,01**	0,01	0,10	0,20	0,35	0,40	0,50	Kontakteeruge pangaga		65/300(4)	
Swedbank***	0,01 (7)	-	-	-	0,06	0,16	0,26	0,36	0,46	0,56	190	
Swedbank***	0,01 (7)	-	0,05	0,05	0,10	0,20	0,30	0,40	0,50	0,60	6000	
Tallinna Äripank	-	0,05	0,15	0,20	0,40	0,60	0,90	1,20	1,30	-	200	
Tallinna Äripank (3)	-	0,05	0,35	0,40	0,60	0,85	1,15	1,50	1,60	-	200	
Nordea Pank	0,10	-	0,15	0,20	0,25	0,55	0,65	0,80	-	-	320	
Citadele Pank	-	-	0,10	-	0,40	0,60	0,70	1,20	1,30	1,30	150	
Versobank	0,05	0,10	0,70	0,80	0,90	1,20	1,40	1,60	1,90	2,40	350	
DNB	0,25 (7)	-	0,50	-	0,70	0,90	1,05	1,20	1,30	1,40	300	
UniCredit Bank	0,10 (9)	-	0,60	0,70	0,75	0,90	1,15	1,40	-	-	300/3000 (9)	
SEB	0,01	0,01	0,05	0,07	0,10	0,25	0,40	0,70	0,95	1,20	100***	
LHV Pank	0,20 (10)	-	0,70	0,80	0,90	1,20	1,20	1,20	-	-	500	
Krediidipank	-	0,01	0,15	0,25	0,30	0,55	0,75	1,00	1,20	1,20	100/200(4)	
BIGBANK	-	-	0,30	0,35	0,40	0,60	0,60	1,30	1,70	2,00	300-1500	
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,60	0,60	1,30	1,70	2,00	1500-30 000	
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,65	0,65	1,35	1,75	2,05	üle 30 000	

pank	tähtajaline hoius %, USD						
	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Sampo Pank	0,15	0,25	0,25	0,55	0,60	0,75	-
Swedbank	-	-	0,15	0,35	0,55	0,80	250
Swedbank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,60	0,80	8400
Tallinna Äripank	0,15	0,25	0,35	0,65	0,80	0,95	200
Citadele Pank	0,10	-	0,40	0,60	0,70	1,20	200
Versobank	0,40	0,50	0,70	1,00	1,20	1,50	500
DNB	0,25	-	0,35	0,60	0,90	1,20	300
UniCredit Bank	0,25	0,30	0,35	0,50	0,70	1,00	300/3000(9)
SEB	0,05	0,05	0,10	0,35	0,55	0,70	200
LHV Pank	0,40	0,50	0,70	0,90	1,10	1,20	700
Krediidipank	0,15	0,20	0,30	0,55	0,70	0,90	100/200 (4)

kursid on päeva jooksul korrigeeritavad * maks 1999 eurot ** juriidiline isik ***avades tähtajalise hoiuse internetipangas, on intressimäär kuni 0,10% kõrgem (3) personaalpang. klientidele (4) kontoris (6) internetipanga tähtajalistele hoiustele (7) päevalõpu kontojärgilt. (9) juriidilisele isikule/ eraisikule (10) LHV Pangal minimaalselt jäägitl **** 2- ja 3aastaste hoiuste intressimäärade tutvumiseks kontakteeruge pangaga

Pankade kontaktandmed

SEB Tornimäe 2, Tallinn, tel 665 5100
SWEDBANK Liivalaia 8, Tallinn, tel (24h) 631 0310, e-post: info@swedbank.ee
TALLINNA ÄRIPANK Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8088, faks 668 8089
NORDEA PANK Liivalaia 45/47, Tallinn, tel 628 3300, faks 628 3201
e-post: tallinn@nordea.com
SAMPO PANK Narva mnt 11, Tallinn, tel (24h) 680 0800, e-post: info@sampo-pank.ee,
CITADELE PANK Roosikrantsi 2, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee
BIGBANK Rütli 23, Tartu, tel 1333, faks 737 7582, e-post: bigbank@bigbank.ee, www.bigbank.ee
VERSOBANK Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
BANK DNB Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
AS UNICREDIT BANK EESTI FILIAAL Liivalaia 13, Tallinn, tel 668 8300, www.unicreditbank.ee, e-post: kliendiinfo@unicreditgroup.ee
LHV PANK Tartu mnt.2, tel. 680 0400, fax 680 0402, e-post: lhv@lvh.ee, www.lvh.ee
EESTI KREDIIDIPANK Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037

BÖRS

Tallinn

01.11

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,750	1,74	57	-	-13,0%	0,37	0,0%
Baltika	0,556	-2,28	4 528	-	-41,9%	2,29	0,0%
Ekspress Grupp	1,030	0,00	0	28,7	2,7%	0,77	0,0%
Harju Elekter	2,430	-0,82	9 630	11,4	8,4%	0,95	2,9%
Järvevana	0,495	-1,00	1 312	-	-0,1%	0,59	0,0%
Merko Ehitus	5,800	-0,68	22 981	-	-4,3%	0,92	0,0%
Nordecon	1,170	1,74	3 336	-	-8,8%	1,29	0,0%
Olympic EG	1,580	0,00	29 178	12,2	25,0%	3,06	6,3%
Premia Foods	0,668	3,57	104	600,9	0,1%	0,65	16,5%
Silvano FG	3,220	-0,31	99 156	12,2	18,1%	2,20	0,0%
Tallink Grupp	0,685	1,03	14 161	8,5	7,7%	0,65	0,0%
Tln Kaubamaja	5,550	0,91	8 504	10,5	16,4%	1,73	6,3%
Tallinna Vesi	9,290	0,87	6 090	8,6	31,2%	2,68	9,0%
Trigon PD	0,316	0,00	0	-	-75,6%	0,62	0,0%
Skano Group	1,270	0,00	2 779	2,9	26,6%	0,76	0,0%

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud puhaskasumi põhjal

Vilnius

01.11

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,15	0,94	-	3,6	5,0
City Service	1,770	-0,56	6,8	1,1	13,0
Invalda	1,940	-8,06	-	0,9	-
Linas Agro	0,564	0,00	3,5	1,2	-
Snaige	0,520	0,00	-	2,0	-
TEO LT (Telekomas)	0,677	-0,15	11,3	1,9	8,6

Helsingi

01.11

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Elisa Comm.	16,56	0,12	12,0	3,3	7,9
Finnair	2,20	0,00	-	0,4	-
Fortum	14,57	2,10	10,5	1,3	-
Neste Oil	9,90	2,64	-	1,0	3,5
Nokia	2,15	3,37	-	1,0	9,3
PKC Group	14,19	1,36	10,2	1,9	4,2
Stockmann	14,47	-0,21	20,3	1,2	3,5
Stora Enso	4,90	0,70	12,2	0,7	-
UPM Kymmene	8,33	0,85	13,0	0,6	7,2
YIT	15,30	0,86	11,7	1,9	4,6

sekretar.ee

Aeg Sinu kasuks! Siin iga kell.

VALUUTA

Euroopa Keskpank

EUR/SEK ▲

8,6398

EUR/RUB ▼

40,6714

Austraalia dollar	AUD	1,2491	Rumeenia leu	RON	4,5340
Bulgaaria leev	BGN	1,9558	Rootsi kroon	SEK	8,6398
Hiina jüaan	CNY	8,0970	Singapuri dollar	SGD	1,5830
Hongkongi dollar	HKD	10,0557	Suurbritannia nael	GBP	0,8032
India ruupia	INR	69,6820	Sveitsi frank	CHF	1,2072
Jaapani jeen	JPY	103,8200	Taani kroon	DKK	7,4597
Kanada dollar	CAD	1,2969	Tai baat	THB	39,8460
Korea won	KRW	1416,0700	Tšehhi kroon	CZK	25,2260
Leedu lilt	LTL	3,4528	Türgi liir	TRY	2,3251
Läti lilt	LVL	0,6962	Ungari forint	HUF	282,2200
Norra kroon	NOK	7,3705	USA dollar	USD	1,2975
Poola zlott	PLN	4,1270	Venemaa rubla	RUB	40,6714

BÖRSIKAUBAD

Kütused

01.11

Nafta IPE, bbl	108,40
Nafta NYMEX, bbl	86,55
Mootoribensiin, t	954,00
Diislikütus, t	995,75
Kerge kütteõli, t	963,25
Masuut (1% väävel), t	617,50
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,686

Põllumajandus

01.11

nael = 453,59 g	
Kohv NYBOT, USC/nael	154,40
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	539,30
Kakao NYBOT, USD/t	2392,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	212,00
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	484,25

Allikas: Bloomberg, kella 17 seisuga

Värvilised metallid

31.10

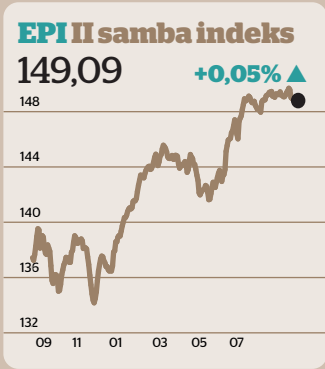
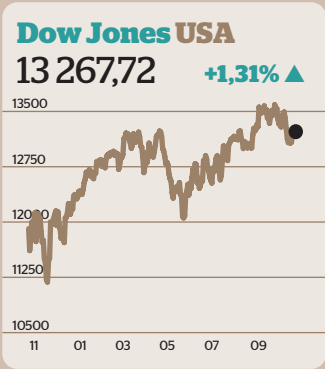
USD/t	
Alumiinium LME	1913
Vask LME	7824
Plii LME	2081
Nikkel LME	16275
Tina LME	20100
Tsink LME	1876

Väärismetallid

01.11

USD/unts, unts = 31105 g	
Kuld COMEX	1719,08
Plaatina NYMEX	1573,38
Palladium NYMEX	614,70
Höbe COMEX	32,39

22 INVESTOR investeerimisfondid

ÄRIPÄEV 2. november 2012
toimetaja Romet Kreek, tel 667 0192, e-post turud@aripaev.ee
reklaamiosakond, tel 667 0105, e-post reklaam@aripaev.ee

OTSIME
TASAKAALU
TÖÖELUS

Ajakirja peatoimetaja
Kristi Mikiver

Äripäev

Tellimisinfo telefonil 667 0100 • e-post: pp@aripaev.ee

OMANIKUD ja OMANDUSED –
online infopank Agent
tunneb Eesti ettevõtete omanikke
ja teab nende tausta

Agent teab!

Isikliku Agendi tellimiseks võta ühendust!
agent.aripaev.ee **agent** 667 0007
Äripäeva infopank

FONDID reklaam

Avaron Asset Management31.10									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Avaron Areneva Euroopa Fond A, EUR	3,14	3,25	3,19	-	16,62	12,49	14,09	-	12 726 545
Avaroni Privaatportfell B, EUR	12,93	12,93	12,93	-	9,85	7,36	20,13	-	4 490 483
Avaron Ida-Euroopa Völakirjafond A, EUR	10,19	10,19	10,19	-	-	-	-	-	4 403 837

Compensa Life30.10									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Kasvuportfell, EUR	-	-	1,22	-	11,80	5,90	9,10	0,60	4 765 661
Völakirjaportfell, EUR	-	-	11,71	-	5,80	5,80	5,30	-	467 035

Kasvuportfelli mahu info on antud seisuga 30.09.2012. Völakirjaportfelli mahu info on antud seisuga 28.09.2012.

Danske Capital AS31.10									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Sampo Pension 25, EUR	0,94	0,95	0,95	1,06	7,79	7,80	4,30	1,63	10 382 780
Sampo Pension 50, EUR	1,08	1,09	1,09	1,54	8,14	8,14	4,38	0,72	139 879 206
Sampo Pension Intress, EUR	0,86	0,87	0,87	0,68	6,89	6,92	3,95	3,40	3 159 614
Vabatahtlik Pensionifond Sampo Pension 100 Pluss, EUR	1,34	1,38	1,36	8,09	10,57	10,95	7,56	1,42	2 792 235
Vabatahtlik Pensionifond Sampo Pension Intress Pluss, EUR	0,75	0,77	0,76	2,97	7,68	7,29	3,62	0,00	141 484

Info teiste Danske Capitali ja Danske Invest fondide kohta on avaldatud veebilehel www.danskecapital.ee.

ERGO Funds31.10									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
ERGO Pensionifond 2P1, EUR	0,91	0,92	0,92	0,01	4,94	4,69	3,85	4,29	8 342 626,70
ERGO Pensionifond 2P2, EUR	1,07	1,08	1,08	1,96	7,87	6,90	5,12	-0,30	37 815 298,14
ERGO Pensionifond 2P3, EUR	0,60	0,60	0,60	-	5,77	5,15	-	-	1 280 038,46
ERGO Pensionifond 3P1, EUR	0,82	0,84	0,83	2,12	9,27	9,49	-	-	463 298,41
ERGO Pensionifond 3P2, EUR	0,86	0,87	0,87	2,86	9,99	9,72	-	-	506 576,83
ERGO Pensionifond 3P3, EUR	0,80	0,82	0,81	3,86	8,17	7,44	-	-	519 847,92

LHV Varahaldus31.10									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond L, EUR	1,32	1,34	1,34	2,05	11,58	7,58	6,66	2,78	137 291 224
Pensionifond M, EUR	1,07	1,08	1,08	1,37	10,16	7,35	6,37	4,93	21 125 876
Pensionifond S, EUR	1,15	1,17	1,17	0,81	7,97	6,41	5,86	7,37	31 713 431
Pensionifond XL, EUR	1,12	1,13	1,13	2,24	11,80	7,43	5,94	2,36	33 378 293
Pensionifond XS, EUR	1,07	1,08	1,08	0,75	8,20	7,00	6,27	7,08	7 614 225
Täiendav Pensionifond, EUR	1,23	1,25	1,25	8,13	12,07	7,11	6,65	0,08	4 211 577
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	8,11	8,19	8,19	13,62	11,98	11,47	7,11	-	-
LHV Pärsia Lahe Fond B, EUR	5,18	5,23	5,23	13,68	11,97	11,45	7,10	-	3 792 902
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	7,71	7,79	7,79	15,19	7,32	-0,11	0,87	-7,15	-
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	4,93	4,98	4,98	15,19	7,31	-0,12	0,86	-	1 241 660

Nordea Pensions Estonia31.10									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Nordea Pensionifond A, EUR	0,89	0,90	0,90	2,29	8,65	7,84	5,87	0	43 303 668,79
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,72	0,73	0,73	2,96	9,43	8,92	0	0	4 632 548,58
Nordea Pensionifond B, EUR	0,87	0,88	0,88	1,53	8,64	8,11	5,22	0	9 702 613,94
Nordea Pensionifond C, EUR	0,81	0,82	0,82	0,80	6,16	7,1	3,94	0	1 853 909,14
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,04	1,06	1,05	12,47	9,76	9,26	7,41	0	2 783 966,19
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,69	0,71	0,70	0,00	7,19	7,3	0	0	445 122,76

Fondivalitsejad		
AVARON ASSET MANAGEMENT Narva mnt 5-58, Tallinn 10117, tel 664 4205, faks 664 4201, info@avaron.ee, www.avaron.ee DANSKE CAPITAL AS Narva mnt 11, Tallinn 15015, tel 675 2295, faks 675 2895, funds@sampopank.ee, www.danskecapital.ee, www.sampopank.ee ERGO FUNDS AS A. H. Tammsaare tee 47, Tallinn, tel 610 6500, faks 610 6501, funds@ergo.ee, www.ergo.ee AS GA FUND MANAGEMENT Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2680, faks 680 2681, info@gafm.ee, www.gafm.ee AS GILD PROPERTY ASSET MANAGEMENT Swiss House, Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2630, faks 680 2631, info@gildrealestate.com, www.gildrealestate.com LHV VARAHALDUS AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee NORDEA PENSIONSESTONIA AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee TRIGON FUNDS Viru väljak 2, Metro Plaza 5. korrus, Tallinn 10111, tel 667 9200, faks 667 9201, fond@trigon.ee, www.trn.ee AS SEB VARAHALDUS Tornimäe 2, Tallinn 15010, tel 665 6565, faks 665 7122, fondid@seb.ee, www.seb.ee SWEDBANK INVESTEERIMISFONDID AS Liivalaia 8, Tallinn 15038, tel 631 1606, faks 631 1636, funds@swedbank.ee, www.swedbank.ee/fondid		

Maaklerifirmad		
COMPENSA LIFE VIENNA INSURANCE GROUP SE Roosikrantsi 11, Tallinn, tel 610 3000, faks 610 3010 info@compensalife.ee, www.compensalife.ee LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402 VERSOBANK AS Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501 SAMPO PANK Narva mnt 11, Tallinn, tel 630 2104 SEB ENSKILDA EQUITIES Tornimäe 2, Tallinn, tel 665 6622, faks 665 6802 MANDATUM LIFE INSURANCE BALTIC SE Viru väljak 2, Tallinn, tel 681 2300, info@mandatumlife.ee, www.mandatumlife.ee SWEDBANK AS Liivalaia 8, Tallinn, tel 631 0310, faks 631 0410		

protsenti kasvas oktoobris Chrysleri müük USAs mullusega võrreldes. Tegu oli firma jaoks parima oktoobriga pärast 2007. aastat.

Swedbank: Firma maksis esimese üheksa kuuga intresse kandvatest võla-kohustustest enamiku ehk 2,1 miljonit eurot tagasi. Seetõttu eeldame, et käes-oleva aasta lõpuks on firma võlavaba.

Üleele oodatust paremast kasumikkusest teada andnud Harju Elekter võib Swedbanki tea-tel tänu tugevatele tagasimaksetele aasta lõpuks saada võlavabaks ettevõtteks.

FONDID

reklaam

Mandatum Life31.10									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Investeeringute haldusteenus:									
Turvaline, EUR	112,70	112,14	112,14	-	6,70	7,25	-	-	-
Konservatiivne, EUR	109,69	108,61	108,61	-	3,30	4,28	-	-	-
Tasakaalustatud, EUR	108,83	107,23	107,23	-	1,55	2,72	-	-	-
Progressiivne, EUR	103,01	100,99	100,99	-	-1,19	0,36	-	-	-
Agressiivne, EUR	107,22	105,12	105,12	-	-0,68	0,81	-	-	-
Investeeringusportfelliid:									
Mandatum Life Fixed Income, EUR	137,69	137,01	137,01	-	7,64	8,24	5,55	-	-
Mandatum Life Global Food, EUR	119,74	117,39	117,39	-	-8,49	-6,94	4,41	-	-
Mandatum Life Emerging Opportunities, EUR	106,51	104,42	104,42	-	7,01	3,55	-	-	-
Mandatum Life Global Equity, EUR	134,08	131,45	131,45	-	1,18	3,20	3,02	-	-
Mandatum Life Europe Equity, EUR	151,90	148,92	148,92	-	10,05	10,82	4,16	-	-

Swedbank Investeeringimisfondid AS31.10									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond K1, EUR	0,79	0,80	0,80	2,53	5,95	6,01	3,73	1,18	39 268 510,19
Pensionifond K2, EUR	0,86	0,87	0,87	3,79	7,92	7,92	4,95	-0,90	150 080 371,38
Pensionifond K3, EUR	0,99	1,00	1,00	5,71	9,18	9,07	6,45	-2,12	375 123 232,41
Pensionifond K4, EUR	0,72	0,73	0,73	9,26	10,17	9,61			24 691 257,08
Pensionifond V1, EUR	1,14	1,16	1,15	4,11	8,67	8,50	5,74	-2,16	9 019 906,61
Pensionifond V2, EUR	0,87	0,89	0,88	6,80	9,39	8,86	6,68	-4,68	16 313 378,59
Pensionifond V3, EUR	0,99	1,01	1,00	10,83	9,71	9,00	6,73	-8,38	31 667 815,60
Kesk-Aasia Aktsiafond, EUR	3,79	3,89	3,83	21,20	-0,79	-9,61	-1,03	-18,36	5 766 790,08
Ida-Euroopa Aktsiafond, EUR	7,94	8,14	8,02	22,49	31,63	18,78	4,11	-22,67	26 514 201,50
Ida-Euroopa Kinnisvara Af, EUR	3,08	3,16	3,12	22,37	19,61	6,66	-5,04	-28,47	7 265 480,88
Fondifond 100, EUR	9,20	9,43	9,29	14,42	11,12	9,58	6,93	-7,88	59 933 000,46
Fondifond 30, EUR	10,70	10,97	10,80	6,00	9,79	10,00	4,97	-1,16	14 050 528,15
Fondifond 60, EUR	10,08	10,34	10,18	9,49	10,68	9,98	6,24	-4,26	50 414 578,51
Venemaa Aktsiafond, EUR	14,81	15,18	14,96	26,32	14,45	8,05	8,86	-10,74	50 773 472,78

ASSEB Varahaldus31.10									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
SEB Energiiline Pf, EUR	0,701	0,708	0,708	2,98	5,67	4,45			7 718 821,44
SEB Konservatiivne Pf, EUR	0,896	0,906	0,906	0,86	5,02	4,86	4,31	4,46	51 213 872,03
SEB Optimaalne Pf, EUR	0,810	0,818	0,818	1,02	3,49	3,62	3,26		11 289 963,46
SEB Progressiivne Pf, EUR	0,928	0,938	0,938	1,70	5,27	4,43	3,96	-3,32	257 413 226,80
SEB Aktiivne Pf, EUR	0,865	0,883	0,874	13,29	9,19	7,28	6,26	-6,48	12 900 193,38
SEB Tasakaalukas Pf, EUR	1,112	1,134	1,123	3,90	4,91	4,75	3,91	-1,97	9 996 696,80
SEB Aktiivne Fondifond A, EUR	6,775	6,911	6,843	11,350	10,100	10,760	7,480	-8,630	4 050 392,00
SEB Dünaamiline Fondifond A, EUR	8,172	8,337	8,255	7,910	8,950	9,580	5,770	-6,080	6 063 804,00
SEB Tasakaalukas Fondifond A, EUR	10,443	10,654	10,549	3,710	9,520	9,930	5,660	-0,260	1 085 933,00
SEB Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	12,864	12,864	12,864	5,410	16,970	15,430	9,380	4,670	64 117 567,00
SEB Geneerilise Farmaatsia Fond A, EUR	9,228	9,320	9,228	13,080	8,910	5,770	4,960	-3,130	2 534 983,00
SEB Kasuvufond A, EUR	6,082	6,205	6,143	22,430	17,320	2,000	1,320	-9,480	14 083 763,00
Vahendatavad Fondid *									
SEB Guarantee Fund 80, EUR	98,790	99,284	98,790	3,780	-0,560	-0,910	-3,010	-	31 122 706,00
SEB Corporate Bond Fund, EUR	1,479	1,479	1,479	2,960	10,600	10,150	5,560	4,320	394 270 000,00
SEB Danish Mortgage Bond Fund, EUR	127,704	127,704	127,704	3,100	2,950	5,880	5,780	-	148 070 000,00
SEB High Yield Fund, EUR	125,476	126,731	125,476	3,900	11,870	11,340	-	-	2 036 650 000,00
SEB Short Bond Fund EUR	1,269	1,269	1,269	0,140	-0,300	-0,200	-0,040	-	48 400 000,00
SEB Strategy Balanced Fund	102,830	103,858	102,830	-	2,950	-	-	-	257 650 000,00
SEB Strategy Defensive Fund	103,739	103,739	103,739	-	2,180	-	-	-	149 740 000,00
SEB Strategy Growth Fund	101,897	102,916	101,897	-	2,000	-	-	-	188 580 000,00
SEB Strategy Opportunity Fund	101,627	102,643	101,627	-	1,810	-	-	-	275 240 000,00
SEB Global Chance/Risk Fund, EUR	0,748	0,764	0,756	16,000	9,310	12,170	10,950	-2,260	185 460 000,00
SEB Eastern Europe Fund ex Russia, EUR	2,674	2,728	2,701	20,480	20,090	8,280	4,220	-9,320	137 280 000,00
SEB Eastern Europe Small Cap Fund, EUR	2,460	2,510	2,485	17,200	5,840	-4,840	1,070	-10,870	75 260 000,00
SEB Russia Fund, EUR	9,244	9,430	9,337	25,340	7,960	-1,560	4,970	-4,470	297 550 000,00
SEB Ethical Europe Fund, EUR	2,181	2,225	2,203	18,680	17,140	14,350	5,890	-7,290	15 930 000,00
SEB Europe Chance/Risk Fund, EUR	1154,433	1177,755	1166,094	18,910	15,470	14,190	5,810	-8,150	15 160 000,00
SEB Europe Fund, EUR	3,199	3,263	3,231	18,480	16,760	15,040	6,550	-6,810	346 510 000,00
SEB Nordic Fund, EUR	6,537	6,669	6,603	22,440	17,830	13,190	7,730	-3,870	74 500 000,00
SEB Nordic Small Cap Fund, EUR	163,526	166,830	165,178	21,430	17,260	11,160	-	-	42 080 000,00
SEB North America Chance/Risk Fund, EUR	3,695	3,769	3,732	17,550	10,950	16,320	14,270	0,190	242 230 000,00
SEB Japan Chance/Risk Fund, EUR	0,368	0,376	0,372	21,550	-4,000	-5,870	0,910	-8,900	20 862 249,00
SEB Asia ex Japan Fund, EUR	6,642	6,776	6,709	18,760	12,250	13,480	12,420	-0,970	173 338 415,00
SEB Asia Small Caps ex Japan Fund, EUR	3,330	3,398	3,364	17,870	24,330	24,050	7,810	-4,020	57 994 849,00
SEB Concept Biotechnology, EUR	43,894	44,333	43,894	20,350	21,560	36,530	-	-	118 420 000,00
SEB Medical Fund, EUR	3,254	3,287	3,287	11,380	15,280	25,700	16,980	4,480	31 980 000,00
SEB Asset Selection Fund, EUR	13,210	13,476	13,343	9,780	-7,340	-3,490	-1,370	-	1 080 560 000,00
SEB Key Select, EUR	9,558	9,606	9,558	3,170	-0,720	-1,930	-2,480	-	98 730 000,00
SEB Listed Private Equity Fund, EUR	162,444	165,726	164,085	20,130	26,840	18,540	10,930	-	211 450 000,00

* Vahendatavate fondide tagasivõtmis- ja väljalaskehind saab vaadata www.seb.ee/fondikursid. Fondide mahud on seisuga 30.09.2012.

Trigon Funds31.10									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Ärenevate Turgude Ägrisektori Fond, EUR	84,18	86,76	85,90	29,31	-10,94	-15,27	-15,07		2 116 914
Balkani Fond, EUR	12,32	12,76	12,51	29,53	33,35	19,34	2,95	-17,65	6 669 418
Ärenevate Turgude Finantssektori Fond, EUR	159,41	164,29	162,66	23,47	16,17	7,56	2,51		4 117 552
Uus Euroopa Kasuvufond, EUR	12,14	12,58	12,33	28,30	13,98	14,38	-4,39	-17,50	1 767 125
Uus Euroopa Väärtusfond, EUR	19,52	20,21	19,81	17,92	20,39	18,61	11,35	-8,96	15 828 261
Venemaa Top Picks Fond, EUR	20,11	20,82	20,41	35,56	8,01	1,91	16,39	-5,08	9 569 728

6. novembril Radisson Blu Hotel Olümpias

OHUTUSE
AASTA-
KONVERENTS

Sulev Senkel

Indrek Avi

Kaja Niinlaup

Kaur Kajak

Tuulikki Laesson

Priit Laos

Olav Avarsalu

09.30–9.50 Registreerimine ja hommikukohv

9.50–10.00 Sissejuhatus
Moderaator Ehitusuudiste toimetaja
SULEV SENKEL

10.00–10.40 Riskianalüüsi olulisus tööohutuse tagamisel
Tööinspektsiooni tööohutuse peaspetsialist **INDREK AVI**

10.40–11.20 Tööandja vastutus töötaja tervise tagamisel
Tööinspektsiooni töötervishoiu tööinspektor **KAJA NIINLAUP**

11.20 – 11.50 Tööstussektori ohutegurite hindamine
Tehnilise Järelevalve Ameti peadirektori asetäitja **KAUR KAJAK**

11.50 – 12.20 Vaidluste praktika ohutusnõuete rikkumise korral
Õigusbüroo Laesson & Partnerid jurist **TUULIKKI LAESSON**

12.20–13.20 Lõuna

13.20–14.00 Päästeameti ootused ohtlike- ja suurõnnetusohuga ettevõtetele
Päästeamet Põhja päästekeskuse juht
PRIIT LAOS

14.00–14.45 Ettevõtete keskkonnaohutuse nõuded
Keskkonnainspektsiooni peadirektori asetäitja **OLAV AVARSALU**

14.45–15.15 Kohvipaus

15.15–16.10 Tuleohutusosalase enesekontrolli teostamisega seotud kohustused organisatsioonidele

Tuleohutuskonsultatsioonibüroo Priit Rattasepp & Parterid tuleohutuskonsultant-koolitaja **PRIIT RATTASEPP**

16.10–16.20 Konverentsi lõpetamine

Osalemine maksab 229 eurot (km-ga 274,80 eurot).
Registreerides korraga ühest maksjaettevõttest kaks või enam osalejat kehtib lisasoodustus 5%. Lisainfo ja registreerimine telefonil 667 0106 või juuli.laanemets@aripaev.ee
www.seminar.aripaev.ee

Bill Ford: Meil on hea meel, et Alan jätkab ning et meil on võimekas juhtkond teda toetamas.

Ford Motori nõukogu esimees teatas, et firma pikaajaline tegevusdirektor Alan Mulally (67) jätkab 2014. aasta lõpuni, pärast seda võtab arvatavasti tema ametikohustused üle eile tootmisdirektoriks nimetatud Mark Fields.

TÕUSJAD

RIM

8,61 USD

+8,64%

Rosneft GDR

7,88 USD

+6,42%

JDS Uniphase

10,19 USD

+5,11%

RBS

287,80 GBp

+4,28%

Barclays

236,60 GBp

+4,00%

Assa Abloy

229,40 SEK

+3,75%

↑ USAs lisandus oktoobris 158 000 uut töökohta. Seda on rohkem analüütikute prognoositud 135 000 uuest töökohast.

Jaapani gigantidel üllirasked ajad

Eile hoiatas Jaapani tehnoloogiahiid teist aastat järjest rekordilise kahjumi eest ning tunnistas kahtlusi firma ellujäämises. Sharp on vaid üks firma Jaapani tehnoloogiafirmade pikas reas, kes on silmitsi väga raske aegadega.

See sajandivanune Jaapani firma ütles, et lõpetab märtsis lõppeva majandusaasta 4,3 miljardi euro suuruse puhaskahjumiga, mis augustikuisest prognoosist ligi 2 miljardi euro võrra suurem number. Läänud aastal oli firma kahjum 3,8 miljardit eurot. Kahjumi peapõhjuseks nähakse ebaõnnestunud investeeringuid vedelkristallide kraanide tootmisse.

Sharpi hoiatus tuli kõigest päev pärast seda, kui üleile rabis investoreid Panasonic, teatades teist aastat järjest 10 miljardi dollari küündivast kahjumist, mille peale firma aktsia tegi järsu languse. Need kaks eelnevat firmat ja Sony on Jaapani tehnoloogiafirmadest kõige enam tarbijatele keskendunud ettevõtted, mistõttu ollakse enim kannatanud lamekraantelerite ja muu koduelektronika hinnalanguse pärast.

Raha vaid juunini. Kallis jeen ning kasvav konkurents teistelt Aasia ettevõtetelt on muutnud Jaapani firmade kunagised rahateenimise nurgakivid kahjumitootvateks vesikivideks. Mulle teenisid need kolm firmat ühtekokku 15 miljardit eurot kahjumit ning kui prognoosid peavad paika, siis see aasta saavutavad sama tulemuse Sharp ja Panasonic kahepeale.

Sharpi aktsia on sel aastal kukkunud 75%, olles sellega suurim kukkuja 1600 liikmega MSCI Global indeksis. Lisaks enda peakorteritanti misele on firma müümas mitut tehast välismaal, koondamas töötajaid ning vähendamas palku. Viimati oli firma sellistele sammudele sunnitud 1950. aastal.

Sharp restruktureeris septembris ca 3,5 miljardi euro eest laene, mis aitavad firmal elus püsida järgmise aasta juunini, kui võlga tuleb hakata taas maksma. Juhtkonna sõnul on selleks ajaks ümberkorraldused vilja kandnud ning firma suudab tekitada positiivset rahavoogu. Selle gipoolest on Moody's ja Standard & Poor's Sharpi võlareitingu rämpsuks langetanud.

FREDY-EDWIN ESSE
fredy-edwin.esse@aripaev.ee

”**Sharp restruktureeris septembris ca 3,5 miljardi euro eest laene, mis aitavad firmal elus püsida järgmise aasta juunini, kui võlga tuleb hakata taas maksma.**

A TULEMUS

Baltikalt lahja müük oktoobris

Venemaa ja Ukraina kehvad müüginumbrid sisuliselt nullisid Balti riikide müügikasvu Baltika grupi peale ära, mille tulemusel näitas firma kõigest 1% müügikasvu oktoobris.

Baltika oktoobri konsolideeritud müügitulu ulatus 5,162 miljoni euroni, kasvades eelmise aastaga võrreldes 1%, teatas firma börsile.

Baltika oktoobri konsolideeritud jaemüük ulatus 4,944 miljoni euroni, mis on 1% enam kui eelmise aasta samal perioodil ning mis saavutati 6% väiksema müügipinnaga. Jaesüsteemi müügiefektiivsus (müük/m²) kasvas oktoobris 8%.

Müügikasvud saavutati Leedus (+11%), Lätis (+8%) ja Eestis (+7%). Müügid vähenesid Ukrainas (-13%) ja Venemaal (-12%). Hulgimüük kasvas eelmise aasta oktoobriga võrreldes 34%.

Võrreldavate poodide müük ruutmeetri kohta kasvas oktoobris 7%, sealhulgas kasvas Venemaa 13%, Leedu 10%, Läti 10% ja Eesti 5%, Ukraina müük vähenes 3%. Kohalikus valuutas suurenes võrreldavate poodide müük Venemaal 6% ning vähenes Ukrainas 8% võrreldes eelmise aasta oktoobriga.

A TULEMUS

PKC Group kahekordistas käibe

PKC Grupi kolmanda kvartali käive kasvas aastaga 122,9 protsenti, 227,4 miljonile eurole, teatas ettevõtte börsile.

Juhtmekimpude tootja ettevõtte puhaskasum kasvas 81,1 protsenti, 6,7 miljonile eurole.

Bilansis on kasvanud rahajääk 321,2 protsenti, 75,4 mln eurole. Ettevõtte varadest moodustab raha 14,8 protsenti.

PKC prognoosis, et selle aasta käive ja tegevuskasum kasvavad võrreldes eelmise aastaga. 2011. aastal oli käive 550,2 mln eurot ja tegevuskasum ilma erakorraliste asjadeta 42,6 mln eurot.

Harju Elekter oli PKC suuruselt teine aktsionär, kellel kuulus 30. septembri seisuga 6,4 protsenti aktsiatest. Ettevõttel oli 8818 aktsionäri.

Äriolud on sellised, et Euroopa veokituru nõrkus püsis. Põhja-Ameerika veokiturust hakkas jätuma, kuid müük paranes Brasiilias.

LANGEJAD

Vestas Wind

31,97 DKK

-4,08%

Olvi

19,37 EUR

-3,15%

Genpact

17,15 USD

-2,61%

Ford Motor

10,97 USD

-1,72%

Playtech

416,30 GBp

-1,72%

SAS

6,35 SEK

-1,55%

↓ Kukkunud energia- ja metallihinnad tõid toorainetele alates maist suurima languse. Toorainete tootlus jäi maha aktsiatest, võlakirjadest ja dollarist, kuna üleilmne majandus kasvas aeglasemas tempos.

Деловые
ВЕДОМОСТИ

Ajalehe **Delovõje Vedomosti**
2013. aasta tellimuskampaania

Ainult **DV tellijad** hakkavad uuest aastast saama iga kuu
täiesti tasuta seadusekogumikke vene keeles!

Kõigi uute ja vanade tellijate vahel loosime välja
kaks luksusreisi kahele Egiptuse
parimale kuurordile – DOMINA CORAL BAY OASIS GARDEN 5*

Kiirustage! Tehke enne aasta lõppu ära kõige tähtsam asi! **www.aripaev.ee/godv**

DOMINA CORAL BAY
Hotel, Resort, Spa & Casino
Red Sea

go adventure
... are you ready to go?
www.goadventure.ee